

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ Αρ. Φύλλου 9

18 Ιανουαρίου 1996

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 15

Τροποποίηση αναλυτικών προγραμμάτων σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Έχοντας υπόψη:

1) Τις διατάξεις: της περ. ε) της παραγράφου 11 του άρθρου 4, της περ. γ) της παραγράφου 11 του άρθρου 5 και της περ. γ) της παραγράφου 2 του άρθρου 24 του Νόμου 1566/1985 «Δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 167 Α').

2) Τις αριθμ. 15/1993 και 18/1994 προτάσεις των τμημάτων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

3) Το γεγονός ότι από τις διατάξεις αυτού του διατάγματος δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού (Άρθρο 29Α' του Ν. 1558/85 (ΦΕΚ 167Α') το οποίο προσετέθη στο Νόμο αυτό με το άρθρο 27 του Ν. 2081/92 (ΦΕΚ 154Α').

4) Την αριθμ. 445/95 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Αγγλικής Γλώσσας των Δ', Ε' και ΣΤ' τάξεων του Δημοτικού Σχολείου, όπως αυτό ορίζεται στις διατάξεις του άρθρου 1 του Π.Δ/τος 493/89 (ΦΕΚ 209Α') καθώς και των Α', Β', και Γ' τάξεων του Γυμνασίου, όπως αυτό ορίζεται στις διατάξεις των άρθρων 2, 3 και 4 του Π.Δ/τος 438/85 (ΦΕΚ 158Α') αντικαθίσταται με το ακόλουθο ενιαίο 6ετές αναλυτικό πρόγραμμα το οποίο εφαρμόζεται στους μαθητές από την Δ' τάξη του Δημοτικού Σχολείου έως και την Γ' τάξη του Γυμνασίου.

I. Η ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

1. ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ–ΜΑΘΗΣΗΣ

Κατά τη διάρκεια της εξαετούς υποχρεωτικής εκπαίδευσης επιδιώκεται η προοδευτικά αναπτυσσόμενη δυνατότητα των μαθητών να μετέχουν σε περιστάσεις επικοινωνίας με μέσον την αγγλική γλώσσα ώστε μεσοπρόθεσμα να καλύπτουν τις βασικές ανάγκες της ιδιωτικής, της σχολικής και της κοινωνικής τους ζωής, ενώ μακροπρόθεσμα να μπορούν να ανταποκριθούν στις στοιχειώδεις απαιτήσεις του κοινωνικού, του εκπαιδευτικού και του επαγγελματικού τους χώρου. Οι ανάγκες και απαιτήσεις αυτές μπορούν να επιτευχθούν με εργασία στη σχολική τάξη η οποία θα στοχεύει, αφενός στην κατάκτηση γνώσεων αντί απλώς στη μετάδοση πληροφοριών και αφετέρου στην ανάπτυξη ποικίλης μορφής πνευματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων. Η συγκεκριμένη επιδίωξη καθορίζει και το είδος της ύλης που διδάσκεται, η οποία σαφώς δεν συνδυάζεται μόνο με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας αλλά εξυπηρετεί καθαρά μορφωτικούς και παιδαγωγικούς στόχους. Γενικότερα, το πρόγραμμα διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας εναρμονίζεται με τις κατευθύνσεις της εκπαίδευσης που καθορίζονται από το Σύνταγμα και το νόμο 1566/85 για την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Συνεπώς, με την ύλη που προσφέρεται στους μαθητές και στις μαθήτριες και με τον τρόπο διαπραγμάτευσής της στην ξενόγλωσση τάξη επιδιώκεται η ουσιαστική τους παιδεία.

Η αγγλική γλώσσα διδάσκεται ως ξένη γλώσσα με απώτερο σκοπό ο μαθητής να είναι σε θέση να επικοινωνεί με τους φυσικούς ομιλητές της αλλά και με άτομα άλλων εθνικοτήτων που χρησιμοποιούν την αγγλική ως κοινό κώδικα επικοινωνίας. Δηλαδή, ο έλληνας μαθητής μαθαίνει την αγγλική για να τη χρησιμοποιεί ως lingua franca. Αυτό σημαίνει ότι δεν θα ήταν σκόπιμο να δίνεται έμφαση στα πολιτιστικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τις χώρες στις οποίες η αγγλική είναι η εθνική γλώσσα. Αντίθετα, είναι σκόπιμο να προβληθούν τα διεθνή στοιχεία της αγγλικής. Παράλληλα, είναι σημαντικό να δημιουργηθούν συνθήκες για τον έλληνα μαθητή να διδάσκεται την αγγλική με στόχο να καταλαβαίνει το λόγο και τον πολιτισμό άλλων λαών, ενώ ταυτόχρονα να δημιουργεί κίνητρα στους συνομιλητές του να κατανοήσουν τον ελληνικό πολιτισμό και να μάθουν την ελληνική γλώσσα.

Ολοκληρώνοντας την υποχρεωτική τους εκπαίδευση στην αγγλική γλώσσα, επιδιώκεται να έχουν αναπτύξει οι μαθητές και μαθήτριες τουλάχιστον τη στοιχειώδη ικανότητα να λειτουργούν σε διάφορες περιστάσεις επικοινωνίας, αν και διαφορετικά άτομα μπορεί να έχουν αποκτήσει μεγαλύτερη επικοινωνιακή ευχέρεια, λόγω εξωσχολικών συνθηκών μάθησης. Μάλιστα σκόπιμο είναι να ενθαρρύνονται άτομα με διαφορετικά επίπεδα γνώσεων και επικοινωνιακής ευχέρειας να τα χρησιμοποιούν προς όφελος της τάξης (μέσω εξατομικευμένων διαδικασιών μάθησης ή

μέσω της σύστασης ομάδων σύμφωνα με τις επικοινωνιακές ικανότητες συγκεκριμένων μαθητών) όταν τούτο είναι εφικτό. Επιδιώκεται επίσης να έχουν αποκτήσει κάποιες βασικές γνώσεις για τη δομή και τη χρήση της γλώσσας και να έχουν αναπτύξει δεξιότητες για να συνεχίσουν να μαθαίνουν τη συγκεκριμένη γλώσσα και έξω από τη σχολική τάξη, αξιοποιώντας τα κίνητρα και τις ευκαιρίες που τους προσφέρονται στον κοινωνικό τους περίγυρο. Η επικοινωνιακή τους ικανότητα αφορά καταρχήν στην ουσιαστική κατανόηση κυρίως του γραπτού αλλά και του προφορικού λόγου διαφορετικών τύπων κειμένου. Κατά δεύτερο λόγο, αφορά στην ικανότητά τους να ανταλλάσσουν απλά μηνύματα, αλλά και να παράγουν κάποιες μορφές γραπτού λόγου, ανάλογα και με τις τελικές ανάγκες που θα εξυπηρετήσουν με τις γνώσεις και ικανότητες που έχουν αναπτύξει. Οι γνώσεις και οι ικανότητες αυτές θα αποτελέσουν τη βάση αλλά πιθανόν να λειτουργήσουν και ως κίνητρο για την εκμάθηση άλλων ξένων γλωσσών.

2. ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ – ΜΑΘΗΣΗΣ

2.1. Παιδεία και αγωγή. Στα πλαίσια του σχολικού προγράμματος, με το μάθημα της αγγλικής γλώσσας – όπως και με άλλα μαθήματα – επιδιώκεται η γενική παιδεία, η κοινωνικοποίηση των μαθητών και των μαθητριών, αλλά και η ολόπλευρη καλλιέργεια της προσωπικότητάς τους. Συγκεκριμένα, επιδιώκεται:

– Να καλλιεργηθεί η δεκτικότητά τους ως προς τις πανανθρώπινες ηθικές και αισθητικές αξίες.

– Να αναπτυχθούν δεξιότητες που είναι απαραίτητες για να λειτουργεί ένα άτομο εποικοδομητικά στο κοινωνικό και πολιτιστικό του περιβάλλον.

– Να καλλιεργηθεί η ικανότητα της κατανόησης του εαυτού τους ως άτομα και ως μέλη ενός εθνικού χώρου, αλλά και μιας ευρύτερης ή και παγκόσμιας κοινότητας.

– Να αναπτυχθεί η αυτοπεποίθησή τους, η αυτοκυριαρχία τους και η ικανότητά τους να επαφίενται στον εαυτό τους.

– Να οδηγηθούν στην αναγνώριση των ικανοτήτων, δεξιοτήτων και γνώσεών τους ώστε να μπορούν να τις αξιοποιήσουν με τον καλύτερο τρόπο.

– Να αναπτυχθεί δεκτικότητα ως προς το διαφορετικό χαρακτήρα ατόμων, κοινωνικών ομάδων και εθνοτήτων ώστε να κατανοούνται και να εκτιμώνται οι αξίες, θέσεις και γνώμες των άλλων με σκοπό την επικοινωνία και τη συνεργασία.

– Να αποκτηθούν γνώσεις, συνήθειες και στάσεις που θα συμβάλουν αφενός στην εξέλιξή τους ως ελεύθερα άτομα με συναίσθηση ευθύνης και σεβασμού προς τους δημοκρατικούς θεσμούς των λαών και αφετέρου στη διατήρηση και βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος.

– Να αποκτηθούν ικανότητες, δεξιότητες και τεχνικές που συνεπάγονται διάφορες αναλυτικές, συνθετικές και αξιολογικές λειτουργίες απαραίτητες για συγκέντρωση, επεξεργασία και κατάλληλη αξιοποίηση πληροφοριών.

– Να αναπτυχθεί η ικανότητα να συνδέονται πληροφορίες, έννοιες καιι λειτουργίες από χώρους διαφορετικών γνωστικών πεδίων με γνώμονα τη χρησιμότητά τους.

– Να ενθαρρυνθεί η επαφή τους με τις δυνατότητες της τεχνολογίας (ενώ παράλληλα να επισημαίνονται οι επιπτώσεις της στην ποιότητα ζωής) και να αναπτυχθούν δεξιότητες που εξυπηρετούν τη χρήση τεχνολογικών μέσων για συγκεκριμένους μαθησιακούς και χρηστικούς σκοπούς.

– Να καλλιεργηθεί η επιθυμία για την παροχή συνεχούς πληροφόρησης και κινήτρων για στοχασμό και αναζήτηση, καθώς και η δυνατότητα για αυτενεργό απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων.

– Να καλλιεργηθούν δεξιότητες που απαιτούνται για να παίρνει κανείς ζυγισμένες αποφάσεις και να αναλαβάνει τις ευθύνες του για τις αποφάσεις αυτές.

– Να προσκτηθούν τεχνικές για δημιουργική απομνημόνευση πληροφοριών, αλλά να αναπτυχθούν ταυτόχρονα και δεξιότητες για διερεύνηση της ορθότητας της παρεχόμενης πληροφορίας.

– Να αναπτυχθούν ικανότητες για κριτική σκέψη, δημιουργική δραστηριότητα και εφευρετικότητα.

2.1.1. Γνωστική ανάπτυξη

Ειδικότερα, στο γνωστικό πεδίο, επιδιώκεται μεταξύ άλλων:

– Μάθηση μέσω πληροφόρησης αλλά και προσωπικής διερεύνησης.

– Αναγνώριση και αποθήκευση εμπειρικής γνώσης και κατάλληλη χρησιμοποίησή της.

– Συσχετισμός πληροφοριών και γεγονότων με σκοπό τις γενικεύσεις και αξιόπιστες υποθέσεις.

– Χρησιμοποίηση στοιχείων με σκοπό την επαλήθευση ή την αξιολόγηση δηλώσεων, επιχειρημάτων, υποθέσεων, εικασιών, κλπ.

– Εφαρμογή αρχών, γνώσεων και δεξιοτήτων σε νέες καταστάσεις.

– Αναγνώριση γεγονότων (και διάκριση από τις απόψεις που έχουν εκφραστεί γι' αυτά), στοιχείων που ενισχύουν ή αποδυναμώνουν μια άποψη, εικασία, θέση κ.λ.π.

– Διαλεύκανση ζητημάτων και διαμόρφωση γνώμης με σαφή κριτήρια.

2.1.2. Συναισθηματική ανάπτυξη

Στο συναισθηματικό και ηθικό επίπεδο επιδιώκεται μεταξύ άλλων:

– Κατανόηση ως προς τα συναισθήματα των άλλων.

– Αποδοχή ατόμων διαφορετικών εθνικοτήτων, θρησκείας, φύλου κ.λ.π., ή γενικότερα απόρριψη στερεότυπων ως προς άλλους ανθρώπους και άγνωστες καταστάσεις.

– Θετική στάση απέναντι στην εμπειρία

– Δυνατότητα διευθέτησης της διαφωνίας, σύγκρουσης, εχθρικότητας κ.λ.π.

– Δυνατότητα αξιολόγησης καταστάσεων με βάση ηθικά κριτήρια και διάθεση να χρησιμοποιηθούν τα κριτήρια αυτού ως οδηγός προσωπικών πράξεων.

2.2 Γλωσσική παιδεία

Με το γλωσσικό μάθημα επιδιώκεται να επιτευχθούν τα εξής:

–Η επέκταση του επικοινωνιακού ορίζοντα των μαθητών πέρα από αυτόν της δικής τους γλωσσικής κοινότητας.

–Η χρησιμοποίηση μιας δεύτερης γλώσσας για να ψάχνουν, να ανακαλύπτουν και να καταλαβαίνουν πληροφορίες σχετικές με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους.

– Η δυνατότητα να αναγνωρίσουν την αξία και άλλων τρόπων οργάνωσης της σκέψης, έκφρασης των εμπειριών και λειτουργίας στις διαπροσωπικές σχέσεις.

– Η ανάπτυξη του επιπέδου της «γλωσσικής συνειδησης».

– Η δυνατότητα να λειτουργεί το άτομο ως «μεσάζων» ανάμεσα σε μονογλωσσικά άτομα και ομάδες.

– Η διεύρυνση του φάσματος των ρόλων που αναλαμβάνουν σε περιστάσεις επικοινωνίας χρησιμοποιώντας την ξένη γλώσσα.

–Η γνώση και η έμμεση εμπειρία άλλων πολιτιστικών θεσμών, κανόνων, αξιών και συμπεριφοράς.

2.3. Επικοινωνιακή ικανότητα

Η ικανότητα έστω και για στοιχειώδη επικοινωνία με μέσον την αγγλική γλώσσα σημαίνει ότι πρέπει:

1) Να αποκτηθούν βαθμιαία βασικά πληροφοριακά στοιχεία, καθώς και συγκεκριμένες ή αφηρημένες έννοιες που αφορούν στη δομή και στην επικοινωνιακή λειτουργία της ξένης γλώσσας, σε σχέση με την ελληνική αλλά και πιθανόν με άλλες ξένες γλώσσες.

2) Να αναπτυχθούν βαθμιαία

α. αποδεκτικές δεξιότητες που εξυπηρετούν την πρόσληψη μηνυμάτων τα οποία μεταδίδονται διά μέσου σύντομων ή και εκτενέστερων κειμένων γραπτού και προφορικού λόγου.

β. παραγωγικές δεξιότητες που εξυπηρετούν τη μετάδοση μηνυμάτων σε σύντομα ή και εκτενέστερα κείμενα γραπτού και προφορικού λόγου.

γ. δεξιότητες συνδιαλλαγής που εξυπηρετούν την άμεση ανταλλαγή μηνυμάτων μεταξύ δύο ή περισσοτέρων ατόμων.

δ. στρατηγικές επικοινωνίας που βοηθούν την επίτευξη επικοινωνιακών στόχων.

ε. η ικανότητα αναγνώρισης κάποιων σημασιολογικών-- πραγματολογικών διαφορών και ομοιοτήτων σε ορισμένες περιστάσεις χρήσης της ξένης και της μητρικής γλώσσας.

στ. δεξιότητες παράλληλης χρήσης της ξένης και μητρικής γλώσσας καθώς και μεταφορά μηνυμάτων από τη μία γλώσσα στην άλλη, με τρόπο κατάλληλο για συγκεκριμένες επικοινωνιακές περιστάσεις.

2.4 Αυτονομία μάθησης

Με σκοπό την ανάπτυξη πρωτοβουλίας και υπευθυνότητας για να αποκτήσουν οι μαθητές τεχνικές και τρόπους που θα εξυπηρετήσουν την αυτονομία στη μάθηση, επιδιώκεται μεταξύ άλλων να κατορθώσουν οι μαθητές:

– Να θέτουν επί μέρους στόχους που θα βοηθήσουν στην επίτευξη γενικότερων στόχων.

– Να αναγνωρίζουν τη σημασία διαφόρων τύπων μαθησιακού υλικού για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων.

– Να αναζητούν και να εντοπίζουν πηγές από όπου μπορεί να αντλήσουν πληροφόρηση η οποία θα τους βοηθήσει να επιτελέσουν το έργο τους (π.χ. να καταλαβαίνουν και να χρησιμοποιούν πίνακες περιεχομένων, λεξικά, εγκυκλοπαίδιες, καταλόγους, διαγράμματα κ.λ.π.).

– Να αξιολογούν την πρόοδο και την επίδοσή τους όσον αφορά στην επίτευξη των στόχων τους.

– Να οργανώνουν το υλικό που χρησιμοποιούν για την εκτέλεση των εργασιών τους ώστε να έχουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα στο έργο τους.

–Να οργανώνουν τις εργασίες τους σύμφωνα με τα χρονικά περιθώρια που τους τίθενται.

– Να έχουν επίγνωση των προσπαθειών που κατέβαλαν και της διαδικασίας που ακολούθησαν για την επίτευξη των στόχων τους.

– Να αναγνωρίζουν, να δέχονται και να μαθαίνουν από τα λάθη τους.

– Να αναγνωρίζουν πως μια συγκεκριμένη τεχνική, πληροφορία, στρατηγική μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την επίτευξη διαφορετικών στόχων.

II. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ:

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΑΣΗ

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα (Α.Π.) που καταρτίστηκε, λαμβάνοντας υπόψη το γενικό σκοπό και τους στόχους όπως διατυπώνονται πιο πάνω, σαφώς αποκλίνει από τα παραδοσιακά προγράμματα εκείνα τα οποία έχουν ως επίκεντρο την ύλη και των οποίων ο σχεδιασμός τους συνεπάγεται ουσιαστικά την επιλογή και την οργάνωση των θεμάτων της. Το παρόν πρόγραμμα αντανακλά την πεποίθηση ότι η αποκλειστική έμφαση σε κάποια ύλη, που καθορίζεται από «αυθεντίες» του γνωστικού αντικειμένου και συνεπώς αυτόματα νομιμοποιείται, αποτελεί πρότυπο αυταρχισμού, με βάση το οποίο ο διδάσκων και το βιβλίο καθίστανται οι μοναδικές πηγές «γνώσης» ενώ ο μαθητής μετατρέπεται σε παθητικός της δέκτης. Ως γνώση, στην προκειμένη περίπτωση, εκλαμβάνεται η απομνημόνευση ή και η κατανόηση της «νόμιμης» ύλης η οποία αποτελείται από στοιχεία που θεωρούνται ως το χαρακτηριστικό περιεχόμενο του αντικειμένου της γνώσης, ιεραρχημένα κατά βαθμό δυσκολίας. Η ιεράρχηση στηρίζεται σε υποθέσεις ως προς το ποια στοιχεία είναι εύκολα ή δύσκολα για ένα σύνολο μαθητικού κοινού, ενώ η επιλογή των στοιχείων είναι σε μεγάλο βαθμό αυθαίρετη και, αναπόφευκτα, απομονωμένη από τη βιωματική αναφορά των μαθητών. Στα πλαίσια αυτά, ο στόχος του μαθήματος που απορρέει από ένα «υλοκεντρικό» πρόγραμμα είναι η κάλυψη της ύλης. Το παρόν πρόγραμμα, όμως, παίρνει ως δεδομένο ότι η διαδικασία αυτή δεν έχει απαραίτητα ως αποτέλεσμα τη μάθηση και ειδικότερα την απόκτηση των καθορισμένων στοιχείων γνώσης.

Το Α.Π. στηρίζεται στη θεώρηση της γνώσης ως μαθησιακής εμπειρίας. Η εμπειρία αυτή δεν είναι το αποτέλεσμα μιας γραμμικής διαδικασίας συσσώρευσης κατακερματισμένων πληροφοριών, αλλά το αποτέλεσμα μιας πολύπλοκης ελικοειδούς διαδικασίας κατά την οποία οι νέες πληροφορίες συσχετίζονται με άλλες που έχουν ήδη καταχωρηθεί και με τα βιώματα του μαθητή. Ο συσχετισμός απαιτεί τη δραστηριοποίηση των πνευματικών, των κοινωνικών και των λειτουργικών δεξιοτήτων τις οποίες έχει ήδη αναπτύξει ο κάθε μαθητής και την ικανότητά του να επιλέγει συνεκτικά στοιχεία τα οποία επιτρέπουν και τη διαμόρφωση νέων συνολικών εννοιών, βάσει των οποίων μπορεί να αυτενεργήσει κατά περίσταση για να επιτελέσει την εκπαιδευτική πράξη. Επιτελώντας το έργο του αυτό, ο μαθητής αποκτά μαθησιακή εμπειρία ενώ ταυτόχρονα αφενός αναπτύσσει περαιτέρω τις ικανότητες και δεξιότητες που ήδη έχει και αφετέρου αποκτά νέες. Με την έννοια αυτή, το παρόν Α.Π. θα μπορούσε να χαρακτηρισθεί ως μαθησιοκεντρικό.

Με βάση την πιο πάνω θεώρηση της γνώσης, πρώτο χαρακτηριστικό του Α.Π. είναι η μαθησιοκεντρική του φύση, η οποία αντανακλάται στον αναλυτικό προσδιορισμό παιδευτικών και μαθησιακών στόχων αλλά και στον ορισμό μαθησιακών δραστηριοτήτων οι οποίες θα μπορούσαν να επιτρέψουν την επίτευξη των στόχων, με απώτερο σκοπό την ατομική μαθησιακή εμπειρία. Οι παιδευτικοί και μαθησιακοί στόχοι δεν είναι ιεραρχημένοι κατά βαθμό δυσκολίας ή με τρόπο που ο ένας να προϋποθέτει την επίτευξη του άλλου και, συνεπώς δεν αφορούν τα επί μέρους στάδια διδασκαλίας και επίπεδα μάθησης. Παρουσιάζονται ως

συνολικές κατηγορίες κατά βαθμίδα εκπαίδευσης και εκφράζουν αναλυτικά το τι συνεπάγεται η ανάπτυξη των μαθησιακών, πνευματικών και κοινωνικών ικανοτήτων του μαθητή. Παράλληλα, εκφράζουν αναλυτικά, το τι συνεπάγεται η ανάπτυξη των επικοινωνιακών ικανοτήτων του μαθητή με μέσο την ξένη γλώσα και συγκεκριμένα την Αγγλική γλώσσα, προκειμένου να ανταποκριθεί σε βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες ανάγκες που ορίζονται με γνώμονα τη σχολική και την εξωσχολική πραγματικότητα. Οι ανάγκες αυτές, οι οποίες σχετίζονται με την κατανόηση και την παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου, μπορούν να εκπληρωθούν εφόσον έχουν αναπτυχθεί ορισμένες πνευματικές και επικοινωνιακές δεξιότητες. Λαμβάνοντας υπόψη τις δεξιότητες που θεωρούνται βασικές για να κατανοήσει και να παράγει κανείς ένα προφορικό ή γραπτό κείμενο για στοιχειώδη επικοινωνία, στους αναλυτικούς καταλόγους του Α.Π. περιλαμβάνονται στόχοι που αφορούν σ' αυτές τις δεξιότητες. Η επιλογή τους, κατά βαθμίδα εκπαίδευσης, έχει γίνει με κριτήριο την πνευματική ανάπτυξη και τις επικοινωνιακές εμπειρίες που πιθανόν έχουν μαθητές διαφόρων ηλικιών.

Το δεύτερο αλλά εξίσου σημαντικό χαρακτηριστικό του Α.Π. είναι ότι βασίζεται στη θεώρηση της γλώσσας ως κοινωνικής πράξης και όχι ως ενός αυθύπαρκτου συστήματος δομών και εννοιών. Η θεώρηση αυτή της γλώσσας προσδιορίζει τη φύση του και επιβάλλει την ανάγκη να συνταχθεί όχι υπό τη μορφή των θεμάτων μιας προκαθορισμένης γλωσσικής ύλης, αλλά υπό τη μορφή στόχων και παραμέτρων επικοινωνίας. Μια βασική κατηγορία στόχων αφορά στις λεκτικές πράξεις τις οποίες σκόπιμο είναι να μπορεί να μάθει να κάνει ο μαθητής, ενώ μια δεύτερη βασική κατηγορία αναφέρεται στα περιβάλλοντα χρήσης της γλώσσας όπου μπορεί να διαδραματιστεί ένα επικοινωνιακό γεγονός. Το κάθε περιβάλλον χρήσης, σε συνδυασμό με άλλες παραμέτρους επικοινωνίας, καθορίζει την επικοινωνιακή αξία του εκφερόμενου λόγου, ο οποίος στη διάστασή του αυτή νοείται ως κοινωνική πράξη. Συνεπώς, ενώ οι λεκτικές πράξεις δίδονται υπό τη μορφή καταλόγου χρήσεων της γλώσσας, το γλωσσικό υλικό που θα στηριχθεί στο παρόν Α.Π. δεν πρέπει να τις παρουσιάζει ως μεμονωμένες φράσεις, αλλά μέσα σε γραπτά και προφορικά κείμενα που αποτελούν ρεαλιστικές περιστάσεις επικοινωνίας οι οποίες εκφράζουν τους κοινωνικούς θεσμούς που τις γεννούν. Σημειώνεται ότι οι λεκτικές πράξεις που περιλαμβάνονται συνοδεύονται από γραμματικά και λεξιλογικά στοιχεία με τα οποία μπορούν να ρηματοποιηθούν. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν παραδείγματα και το κριτήριο επιλογής τους υπήρξε ο βαθμός ευκολίας ή δυσκολίας που μπορεί να αντιμετωπίσει ο έλληνας μαθητής ορισμένης ηλικίας και επιπέδου γνώσεως της μητρικής γλώσσας καθώς έρχεται σε επαφή με την Αγγλική γλώσσα. Άρα, εφόσον οι ρηματοποιήσεις που παρατίθενται είναι παραδειγματικές, δεν αποκλείεται κανείς να επιλέξει άλλες. Όμως, στην περίπτωση αυτή σκόπιμο είναι να παρουσιάζουν αντίστοιχο βαθμό ευκολίας ή δυσκολίας για τον έλληνα μαθητή.

Η θεώρηση της γλώσσας ως κοινωνικής πράξης στρέφει την προσοχή στις επικοινωνιακές ανάγκες που δημιουργούνται στο στενότερο και τον ευρύτερο κοινωνικό χώρο που χρησιμοποιεί κανείς τη γλώσσα. Η πρόβλεψη των αναγκών οδήγησε σε επικοινωνιακούς στόχους, για τη διατύπωση των οποίων ελήφθη υπόψη το περιβάλλον στο οποίο γίνεται η χρήση της ξένης γλώσσας από τον έλληνα ομιλητή της Αγγλικής. Μεταξύ των στόχων αυτών, παρατίθενται και στόχοι που αφορούν στη χρήση της Αγγλικής γλώσσας παράλληλα και συμπληρωματικά με την ελληνική ώστε να εξυπηρετηθούν ανάγκες που προβάλλουν σημαντικές κατά την προσπάθεια επικοινωνίας με μέσο την ξένη γλώσσα, στα πλαίσια του ελληνικού κοινωνικού περίγυρου.

Ο βαθμός επίτευξης όλων των πιο πάνω στόχων εξαρτάται από τους εκάστοτε συντελεστές της εκπαιδευτικής πράξης (το δάσκαλο και τους μαθητές μιας σχολικής τάξης), από τις συνθήκες μάθησης στον ευρύτερο αλλά και το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό χώρο, καθώς και από το σχολικό πρόγραμμα και το όλο εκπαιδευτικό κλίμα.

III. Α' ΚΥΚΛΟΣ Α.Π.
ΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Για την κατάρτιση του Α' κύκλου του Α.Π. λαμβάνονται σοβαρά υπόψη η πνευματική ανάπτυξη του παιδιού ηλικίας 10–12 ετών, η κοινωνική του αντίληψη, η εμπειρία του εντός και εκτός σχολείου, καθώς και οι μεσοπρόθεσμες ανάγκες του όσον αφορά στη χρήση της γλώσσας γενικότερα, στη χρήση της ξένης γλώσσας ειδικότερα και πιο συγκεκριμένα της αγγλικής. Βεβαίως, το Α.Π. του Α' κύκλου σχεδιάστηκε με την προοπτική να αποτελεί τη βάση που στηρίζει το Α.Π. του Β' κύκλου. Συνεπώς, ενώ κατά μια έννοια το πρόγραμμα αυτό είναι αυτόνομο ως προς τους σκοπούς και στόχους του – όπως αυτοί παρατίθενται πιο κάτω – με μια άλλη έννοια δεν είναι. Ως θεμέλιο του όλου προγράμματος, αποτελεί την προϋπόθεση για την επίτευξη των σκοπών και στόχων του Β' κύκλου, ο οποίος είναι αναπόσπαστο τμήμα του συνολικού προγράμματος και μόνο μέσω αυτού ολοκληρώνεται η υποχρεωτική εκπαίδευση στην αγγλική γλώσσα.

1. Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Μετά από επισκόπηση των γνώσεων, των ικανοτήτων και των εμπειριών των παιδιών του δημοτικού σχολείου προκύπτει ότι οι μαθητές των Δ,' Ε,' και ΣΤ' τάξεων έχουν αναπτύξει γλωσσικές και επικοινωνιακές ικανότητες, λεξιλογική ευχέρεια, αριθμητική και λογική ικανότητα, μηχανική μνήμη, αντίληψη χώρου και χρόνου, καθώς και δυνατότητα αυτοσυγκέντρωσης. Οι ικανότητες αυτές αφενός προϋποθέτουν και αφετέρου έχουν ως αποτέλεσμα τις εξής δεξιότητες:

1.1. Πνευματικές, επικοινωνιακές και κοινωνικές δεξιότητες α) Ανάκληση

Μπορούν να παρατηρούν και να παίρνουν πληροφορίες, να αναγνωρίζουν γεγονότα και έννοιες ως στοιχεία ενός θέματος, να ορίζουν την καταγωγή, φύση και τα χαρακτηριστικά ενός θέματος, να αντιλαμβάνονται μέσω των αισθήσεων, κυρίως ακούγοντας και βλέποντας. Επίσης, μπορούν να αντιλαμβάνονται τις αποχρώσεις επικοινωνιακών πράξεων (π.χ. διαταγή, παράκληση, συμβουλή) και να αναγνωρίζουν τους ρόλους που υποδύονται άτομα σε διάφορες περιστάσεις επικοινωνίας.

β) Κατανόηση

Κατανοούν πληροφορίες κυρίως εμπειρικού περιεχομένου, μεταφράζουν πληροφορίες και τις προσαρμόζουν στα δικά τους δεδομένα, αναγνωρίζουν και κατανοούν ομοιότητες, αντιθέσεις και άλλες αιτιώδεις σχέσεις. Επι-

σης, κατανοούν τις προθέσεις του συνομιλητή τους ερμηνεύοντας την επικοινωνιακή αξία των γλωσσικών και παραγλωσσικών στοιχείων που συνθέτουν το μεταδιδόμενο μήνυμα.

γ) Υπόθεση

Μπορούν να βγάζουν κάποια συμπεράσματα, να δίνουν εξηγήσεις, να προβλέπουν και να ξεκαθαρίζουν ασάφειες, να φαντάζονται από μια πνευματική εικόνα μια πραγματική. Επίσης, έχουν τη δυνατότητα να ερωτούν προκειμένου να καταλήξουν σε μια εικασία, να διατυπώνουν υποθέσεις και προβλήματα προκειμένου να συμβάλουν στην ατομική ή ομαδική επίλυσή τους.

δ) Εφαρμογή

Χρησιμοποιούν πληροφορίες για περισσότερους από ένα σκοπό, αποσαφηνίζουν στοιχεία ώστε να τα χρησιμοποιούν, ελέγχουν εικασίες και υποθέσεις ώστε να δοκιμάζουν λύσεις, καταστρώνουν σχέδια, αξιολογούν κάποια στοιχεία ώστε να παίρνουν αποφάσεις, διατυπώνουν τις συνέπειες ενός σχεδίου μετά την υποθετική εφαρμογή ή την υλοποίησή του. Βεβαίως, μπορούν να εκτελέσουν σχέδια από μόνοι τους ή μέσα στην ομάδα, ενώ έχουν επίσης τη δυνατότητα να δέχονται και να προτείνουν ποινές και επιβραβεύσεις, να οργανώνουν το χώρο και το χρόνο τους.

ε) Ανάλυση

Μπορούν να αναλύουν πληροφορίες, γεγονότα κλπ. στα στοιχεία από τα οποία αποτελούνται, να αναλύουν σύνολα, να ταξινομούν υποσύνολα με βάση τα κοινά τους χαρακτηριστικά, να συγκρίνουν, να βρίσκουν ομοιότητες και διαφορές βάσει ορισμένων κριτηρίων, να επιλέγουν από δύο ή περισσότερα στοιχεία και να πιστοποιούν περιγράφοντας ή παραθέττοντας στοιχεία αριθμητικά. Επίσης, μπορούν να επιλέγουν κατάλληλες συμπεριφορές για τη επίτευξη επικοινωνιακών στόχων.

στ) Σύνθεση

Μπορούν να συνδυάζουν στοιχεία για να συνθέσουν κάτι καινούργιο, να κάνουν περιλήψεις, να γενικεύουν και να εφαρμόζουν ιδέες δικές τους ή των άλλων και να αντιλαμβάνονται ότι επιμέρους στοιχεία αποτελούν συστατικά ενός συνόλου. Επίσης, μπορούν να αναπροσαρμόζουν μηνύματα ανάλογα με τους ακροατές και τους εκάστοτε επικοινωνιακούς στόχους.

ζ) Αξιολόγηση

Αξιολογούν με βάση τις ποσοτικές και ποιοτικές διαφορές, κρίνουν αν κάτι αξίζει ή όχι, κρίνουν με βάση κοινωνικά δεδομένα και νόμους, δικαιολογούν και τοποθετούν ιδέες και ανθρώπους από τη στάση τους. Επίσης, αντιλαμβάνονται τις έννοιες της φιλίας και της έχθρας, δικαιολογούν γεγονότα και στάσεις, ενώ αξιολογούν σε κάποιο βαθμό κοινωνικές αξίες και μιμούνται συμπεριφορές.

1.2 Γνωστικές και χρηστικές δεξιότητες

α) Καταλαβαίνουν τα φυσικά φαινόμενα (γεωγραφία, φυσική κλπ.). Παρατηρούν, ταξινομούν, αναγνωρίζουν και χρησιμοποιούν τις σταθερές σχέσεις, μετρούν, προβλέπουν, πειραματίζονται, υποθέτουν, ορίζουν και σκέπτονται κριτικά τις φυσικές λειτουργίες ανθρώπων, ζώων, φυτών.

β) Χειρίζονται τεχνολογικά μέσα (Η/Υ, μαγνητόφωνα κλπ.), εργαλεία, μοιρογνωμόνια, ψαλίδια, μπογιές και άλλα υλικά.

γ) Έχουν μια σχετικά γόνιμη επαφή με την κοινή γνώμη μέσω αναγνωσμάτων, όπως τις εφημερίδες και τα περιοδικά, μέσω της τηλεόρασης κλπ.

δ) Αναλύουν και συμπεραίνουν από πληροφορίες συγκεκριμένων γνωστικών αντικειμένων (όπως η ιστορία, τα θρησκευτικά, τα μαθηματικά κλπ.) που τους μεταδίδονται γραπτά ή προφορικά στη σχολική τάξη.

ε) Συμμετέχουν σε συζητήσεις που γίνονται στην τάξη, σε σχολικά συμβούλια κλπ.

1.3 Γλωσσικές δεξιότητες

Μαθητές της ηλικίας αυτής έχουν αποκτήσει γνώσεις που αφορούν στη μητρική τους γλώσσα και έχουν τη δυνατότητα, ανάλογα με το επίπεδο της τάξης, να παράγουν λόγο ορθό. Ως προς το γραπτό λόγο μπορούν μεταξύ άλλων:

α) να γράφουν ορθογραφημένα το λεξιλόγιο στο οποίο έχουν συστηματικά εξασκηθεί αλλά και κάποιες άγνωστες λέξεις για την ορθή γραφή των οποίων χρησιμοποιούν τις γνώσεις γραμματικής που έχουν

β) να γράφουν ενικό και πληθυντικό σε ονόματα και ρήματα.

γ) να συνδυάζουν υποκείμενα με ρήμα

δ) να χρησιμοποιούν σωστά τους χρόνους των ρημάτων, τα ρήματα τα οποία είναι ανώμαλα στην κλίση και τις πτώσεις ονομάτων στους ομοιόπτωτους και ετερόπτωτους προσδιορισμούς

ε) να χρησιμοποιούν σωστά την τελεία,το κόμμα, το ερωτηματικό, το θαυμαστικό και την απόστροφο

στ) να γράφουν περιόδους όπου συνδυάζουν τα ρήματα με βάση την ακολουθία των χρόνων και τη σημασιολογική σειρά

ζ) να χρησιμοποιούν τα μέρη του λόγου σύμφωνα με τους κανόνες της γραμματικής και του συντακτικού

η) να χρησιμοποιούν συνεκτικά στοιχεία της γλώσσας σε προτάσεις και παραγράφους προκειμένου να παράγουν κείμενο με συνοχή.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ – ΜΑΘΗΣΗΣ

Θεωρώντας το παιδί του δημοτικού σχολείου ως άτομο, μέλος του σχολείου και της ευρύτερης κοινότητας στην οποία ζει, σκοπός του μαθήματος της αγγλικής γλώσσας είναι να συμβάλει στην αγωγή του ως μαθητού και ως πολίτου, στη γενικότερη κοινωνικοποίηση και εκπαίδευσή του. Με το μάθημα της αγγλικής επιδιώκεται η περαιτέρω ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων που ήδη έχει – όπως αυτές που παρατίθενται πιο πάνω – καθώς και η ανάπτυξη νέων που θα τον βοηθήσουν στις επικοινωνιακές του σχέσεις με άλλα άτομα και στην κοινωνική του προσαρμογή. Με το σκεπτικό αυτό, το μάθημα της αγγλικής αποτελεί μέσο για την επέκταση των γνώσεων του μαθητή (σε γνωστικά αντικείμενα του σχολικού προγράμματος αλλά και σε σχέση με τον κόσμο γύρω του) για την πνευματική του ανάπτυξη και για τη διαπαιδαγώγησή του (κυρίως για τον απεγκλωβισμό από τον εγωκεντρισμό του, ο οποίος διαρκεί έστω και καλυμμένος μέχρι την ηλικία των 12 ετών). Ταυτόχρονα όμως, η αγγλική γλώσσα αποτελεί και στόχο στο βαθμό που απαιτείται από το μαθητή να καταλαβαίνει και να παράγει απλά κείμενα γραπτού και προφορικού λόγου. Ο λόγος που μαθαίνει να παράγει ο μαθητής πρέπει να είναι σωστός από γραμματικοσυντακτική άποψη και προσδιορισμένος από τις κατάλληλες κάθε φορά επικοινωνιακές παραμέτρους, αλλά δεν αναμένεται να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να ανταποκριθεί το παιδί του δημοτικού σχολείου σε επικοινωνιακές ανάγκες που προκύπτουν στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο – παρά μόνο περιστασιακά

και συμπτωματικά. Επιδιώκεται να χρησιμοποιεί το λόγο που μαθαίνει για να ανταποκριθεί στις ανάγκες της ξενόγλωσσης τάξης και σε ειδικά επιλεγμένες επικοινωνιακές δραστηριότητες που του απαιτούν να λειτουργήσει όπως θα λειτουργούσε στον εξωσχολικό χώρο, υποδυόμενος κοινωνικούς ρόλους. Εξυπακούεται ότι οι ρόλοι και οι κοινωνικές καταστάσεις στις οποίες εμπλέκεται με τη φαντασία του πρέπει να του είναι οικείοι και γενικά να είναι κατάλληλοι για παιδιά της ηλικίας 10–12 ετών.

3. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ανάμεσα στους σημαντικούς στόχους που πρέπει να επιδιωχθούν σταδιακά και κατά τάξη είναι οι στόχοι που αφορούν τα εξής πεδία:

3.1 Το φωνημικό και γραφημικό σύστημα της γλώσσας

Οι μαθητές των Δ,' Ε,' και ΣΤ' τάξεων σ' ένα αρχικό στάδιο πρέπει να μάθουν:

-να διακρίνουν και να αρθρώνουν σωστά μεμονωμένους φθόγγους αλλά και σε συνδυασμό, ήχους που απαρτίζουν λεξιλογικές φόρμες, μεμονωμένα ή σε προτάσεις.

- να διακρίνουν και να παράγουν σωστά τονισμό λέξεων ή και προτάσεων ώστε να αναδεικνύεται η πληροφορία, η έμφαση κλπ.

-να διακρίνουν και να παράγουν στοιχεία του γραφημικού συστήματος.

- να αποκωδικοποιούν το γραφημικό σύστημα στο φωνημικό και να μετατρέπουν στοιχεία του φωνημικού συστήματος στο γραφημικό.

- να κάνουν κατάτμιση των λέξεων στο επίπεδο των γλωσσικών μονάδων – γραμμάτων, συλλαβών και μορφημάτων.

- να αξιοποιούν απλές αναγνωστικές προσδοκίες (π.χ. τελεία, κόμμα, ερωτηματικό κλπ.)

3.2 Κατανόηση και παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου

3.2.1 Κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου

Οι μαθητές πρέπει σταδιακά να μπορούν:

-να καταλαβαίνουν το σύνολο των γνωστών φράσεων και το γενικό νόημα σύντομων προφορικών και γραπτών κειμένων που περιέχουν γνωστά στοιχεία

- να καταλαβαίνουν και να ανταποκρίνονται σε σύντομα κείμενα οδηγιών, περιγραφών ή άλλου είδους πληροφόρησης, διαλόγων κλπ., των οποίων τα γλωσσικά στοιχεία είναι γνωστά και οι προτάσεις απλές

- να καταλαβαίνουν και να ανταποκρίνονται σε συνεχή, συνεκτικό λόγο που περιέχει ως επί το πλείστον γνωστές λέξεις και φράσεις τις οποίες έχουν αντιμετωπίσει σε άλλα περιβάλλοντα χρήσης

- να εντοπίζουν στοιχεία που τους ζητούνται από καταλόγους

- να εντοπίζουν και να κατανοούν συγκεκριμένες λεπτομέρειες σε γνωστές φράσεις και σύντομα κείμενα

- να αναγνωρίζουν και να σημειώνουν τα κύρια σημεία και συγκεκριμένες λεπτομέρειες σε πληροφοριακά κείμενα, διαλόγους, οδηγίες κλπ.

- να ανακαλύπτουν την έννοια άγνωστων λέξεων που περιέχονται σε γραπτά κείμενα ανατρέχοντας σε πηγές όπως τα βιβλία τους, γλωσσάρια κλπ. και αργότερα χρησιμοποιώντας λεξικά

- να συμπεραίνουν το νόημα άγνωστων λέξεων και φράσεων από τα συμφραζόμενα

- να κατηγοριοποιούν πληροφορίες οι οποίες περιέχονται σ' ένα ή περισσότερα κείμενα γραπτού ή προφορικού λόγου

3.2.2 Παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου

Οι μαθητές πρέπει να μπορούν σταδιακά:

– στα αρχικά στάδια να αντιγράφουν σωστά λέξεις, φράσεις και σύντομα κείμενα.

– στα αρχικά στάδια να δίνουν σύντομες προφορικές ή γραπτές απαντήσεις, ενώ στα επόμενα στάδια να ανταποκρίνονται εκτενέστερα, όταν χρειάζεται, σε αυτά που ακούν ή διαβάζουν

– να χρησιμοποιούν την κατάλληλη προφορά, τον τονισμό και επιτονισμό όταν αναπαράγουν ένα προφορικό κείμενο, διάλογο κλπ., ή όταν μεταδίδουν ένα δικό τους μήνυμα (αποδίδοντας σωστά τα νοήματα και τα συναισθήματά τους).

– να ζητούν και να δίνουν γραπτά ή προφορικά απλές πληροφορίες, καθώς και να εξηγούν κάτι όταν τούτο τους ζητείται

– να ζητούν διευκρινήσεις

– να προσαρμόζουν λέξεις και φράσεις που γνωρίζουν κατά την παραγωγή ενός προφορικού ή γραπτού κειμένου

– να κάνουν την αρχή και να απαντούν στη διάρκεια μιας φυσικής συζήτησης που γίνεται στην τάξη ή ενός επινοημένου διαλόγου με καθορισμένους ρόλους

– να κάνουν σύντομη γραπτή ή προφορική παρουσίαση ή να ανταποκρίνονται σε καθοδηγούμενη ομιλία που αφορά τις καθημερινές τους δραστηριότητες, ενδιαφέροντα και σχέδιά τους

– να χρησιμοποιούν απλό περιγραφικό λόγο για να μιλήσουν ή να γράψουν σύντομα κείμενα που αφορούν σε άτομα, μέρη, εμπειρίες και μελλοντικά σχέδια

–να δίνουν απλές προφορικές ή γραπτές οδηγίες, εξηγώντας πως γίνεται ή λειτουργεί κάτι.

– να ρωτούν, να περιγράφουν και να κάνουν σύντομες αφηγήσεις για πράξεις και γεγονότα τουπαρελθόντος, παρόντος και μέλλοντος

– σε αρκετά προχωρημένα στάδια να παράγουν γραπτό και προφορικό σύντομο μεν αλλά συνεκτικό κείμενο με λογικούς συσχετισμούς, με αναφορικές προτάσεις και φράσεις που δείχνουν ότι κατανοούν τις αποχρώσεις στους χρόνους των ρημάτων.

3.3. Παράλληλη χρήση της Γ1 και της Γ2

Οι μαθητές πρέπει σταδιακά να μπορούν μεταξύ άλλων:

– να διαβάσουν ή να ακούσουν οδηγίες στα ελληνικά και να εκφράσουν μια λεκτική ενέργεια στα αγγλικά

– να βρουν μια αντίστοιχη λέξη ή φράση από τα αγγλικά στα ελληνικά

– να ακούσουν ή να διαβάσουν κάτι στα αγγλικά και να το συζητήσουν ή να γράψουν γι' αυτό στα αγγλικά

– να πάρουν κάποια πληροφορία σχετικά με το τυπικό της αγγλικής γλώσσας ή με τη χρήση της και να τη χρησιμοποιήσουν για την παραγωγή λέξεων, φράσεων ή σύντομων κειμένων στα αγγλικά

– να εξηγήσουν στα ελληνικά μια ιδέα, ένα νόημα, ένα συλλογισμό κλπ. τα οποία άκουσαν ή διάβασαν στα αγγλικά.

3.4 Γλωσσικονοητικές έννοιες

Οι μαθητές των Δ,' Ε,' και ΣΤ' τάξεων του δημοτικού θα πρέπει να καταλαβαίνουν και να παράγουν προφορικό λόγο, σύμφωνα με τις παρακάτω έννοιες και με ορισμένες τουλάχιστον από τις υποδιαιρέσεις τους που τις ακολουθούν. Μετά από κάθε υποδιαίρεση γνωστικής έννοιας παρατίθενται γλωσσικές εκφορές ως δείγματα γραμματικών

και λεξιλογικών στοιχείων που μπορεί να επιλέξει ο δημιουργός του διδακτικού–μαθησιακού υλικού για την κάθε τάξη. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν παραδείγματα για το βαθμό γλωσσικής δυσκολίας στην οποία θα πρέπει να εκτεθούν οι μαθητές, ανάλογα με το εκάστοτε στάδιο διδασκαλίας και μάθησης.

1. Υπαρκτική έννοια

Ύπαρξη ή απουσία ατόμων, αντικειμένων, γεγονότων, καταστάσεων:

there is..., is there not (isn' t) a/any..., here, there, to make, to have (got).

2. Έννοια χώρου

2.1 Θέση ατόμων, αντικειμένων, κτιρίων και η σχέση τους στο χώρο:

here, there, where? inside, outside, this, that, these, those, (in) the east/west/north/south, at, in, behind, between, in the centre of, next to, on, under, opposite.

2.2. Απόσταση σημείου από σημείο:

near, far (away) (from).

2.3 Κίνηση:

to come (to), to fall, to get up, to go, to hurry, to leave, to sit (down), to stand, to stop, to start, to move, to run.

2.4 Κατεύθυνση της κίνησης:

back, down, up, in, out, (to the) left/right, to bring, to follow, to pull, to push, to put, to send, to take (away), to turn.

2.5 Προέλευση:

from + place

2.6 Σειρά αντιεκειμένων/ατόμων στο χώρο:

first, last, between

2.7. Μέγεθος:

big, large, small, tall, short, long.

2.8 Μήκος:

Kilometre, metre, long, short.

2.9 Βάρος:

kilo, pound, heavy, light.

2.10 Όγκος:

litre, gallon.

2.11 Χώρος:

big, small.

2.12 Θερμοκρασία:

cold, hot, warm.

3. Έννοια χρόνου 3.1 Χρονική στιγμή:

3:00 o'clock, 5 to/past 3:00, a quarter to/past 3:00, 3:00 a.m./p/m/, noon, midnight.

3.2 Υποδιαίρεση χρόνου:

hour, day, (days of the week: Sunday, Monday, Tuesday, etc.), week, month (months of the year: January, February, March, etc.), year (numerically: 1830, 1968, 1993), season (seasons of the year: autumn, spring, summer, winter), morning, afternoon, evening, night, weekend, holiday

3.3 Χρονική ένδειξη:

time, now, then, when?, today, tomorrow, yesterday, this morning,/afternoon/evening/week/month/year, tonight, last/next week/month/year, at (3:00 o'clock), in (1995), on (Sunday), Christmas, etc.

3.4 Χρονική διάρκεια:

during.

3.5 Σχέσεις προτεραιότητας και ακολουθίας:

before + NP, after + NP, later (on).

3.6 Σχέσεις αλληλουχίας:

first, then.

3.7 Αναφορά στο μέλλον:

Be+going to, will, next week/month/year/Sunday etc., tonight, tomorrow, this afternoon/evening, etc.

3.8 Αναφορά στο παρόν:

Present progressive, present simple, now, today, this afternoon/morning/year etc.

3.9 Αναφορά στο παρελθόν:

Past simple, past progressive, past expressed with «used to», yesterday, last week/month/year, (three) days/months/ years ago.

3.10 Αναφορά χωρίς χρονικό σημείο:

Simple present (e.g., Birmingham is in England).

3.11 Καθυστέρηση ή μη:

to be late/early/on time.

3.12 Ταχύτητα:

fast, slow.

3.13 Συχνότητα:

(not) always, (not) often, never, once, twice, sometimes, usually, many times, again, on weekdays/holidays/ Thursdays, etc., every week/day/Monday, etc., for a day/ week/month, etc.

3.14 Αρχή:

to begin, to start.

3.15 Παύση:

to stop, to end, from (a) to (z).

3.16 Σταθερότητα:

to stay, to wait.

3.17 Αλλαγή:

to become, to change.

4. Ποσοτική έννοια

4.1 Αρίθμηση αντικειμένων και ατόμων:

singular/plural, cardinal/ordinal numbers.

4.2 Αρίθμηση ποσοτήτων:

a lot, all, (not) any, enough, many, more, most, some, a bottle/can/tin/cup/glass/piece of...

4.3 Βαθμός διαφοροποίησης ποσοτήτων:

comparative and superlative degrees of adjectives and adverbs 5. Ποιοτική έννοια 5.1 Σχήμα:

round, square

5.2 Χρώμα:

blue, black, green, etc., blonde, etc.

5.3 Ηλικία:

age, to be.... (years old), how old+be+NP?, new, old, young, child, teenager, adult.

5.4 Όραση:

NP+can (not) see, to look (at), to watch, dark, light.

5.5 Ακοή:

NP+can (not) listen (to), noise, loud, silence, quiet.

5.6 Γεύση:

nice (e.g., this fish is very nice), good (e.g., this meatloaf is very good), taste (tasty).

5.7 Υφή:

hard, soft, strong.

5.8 Υγρασία:

(to) dry, (to make) wet.

5.9 Φυσική κατάσταση:

all right, well, ill, to break, to cut, to hurt.

5.10 Πρόσβαση:

to open/close (e.g., This pharmacy closes at 6:00), closed, shut, open.

5.11 Καθαριότητα:

to wash, (to) clean, (to) dirty.

5.12 Πληρότητα:

empty, full (of), to fill.

5.13 Αξία:

how much+be?, price, cheap, expensive, (to) cost

5.14 Ποιότητα:

bad/good/fine/nice and their comparative degrees

5.15 Αποδοχή ή μη:

that's all right/fine, I (don' t) like it, I (don' t) agree, yes/no thanks

5.16 Επάρκεια:

NP+be all right, NP+be (not enough)

5.17 Επιθυμία:

to (dis)like, to want or not

5.18 Ορθότητα:

(to be) better, worse, right, wrong, correct, true, false

5.19 Ικανότητα:

NP+can (not)

5.20 Σημασία:

(not) important

5.21 Κοινό/μη κοινό μέτρο:

strange, normal

5.22 Ευκολία:

easy, hard, difficult

6. Έννοιες συσχετισμού δράσης/γεγονότων

6.1 Δράση:

agent as subject (e.g. John came at 3:00)

6.2 Στόχος:

objective as object (e.g. John opened the door).
facitive as object (e.g. She made a Kite)

6.3 Δοτική πτώση:

dative as indirect object (e.g. He gave me a book).
dative as in to-adjunct (e.g. She gave the ticket to me)

6.4 Πτώση που δηλώνει μέσον:

instrumental in with-adjunct (e.g. Open it with this key)

6.5 Πτώση που δηλώνει το δωρητή:

benefactive in for-adjunct (e.g. I got it for my mother)

6.6. Τροπικός προσδιορισμός και επιρρήματα τρόπου:

like this, badly, fast, hard, quickly, slowly, well, how?

6.7 Αντίθεση:

(not) the same (thing), different (from), else, other, another (e.g. I want another room), like (e.g. It' s like an orange), comparative degree + than, superlative degree, as...as (e.g. She' s as tall as her sister), not so...as (e.g., He' s not so tall as his brother)

6.8 Κτήση:

possessive adjectives, genitive, to have (got), to get, to give, to keep

6.9 Σύζευξη και διάζευξη:

and, or, but, also, too, together, pair, group

6.10 Δήλωση στέρησης ή προσθετικής επίτασης:

with, without, also, too (e.g. Helen is leaving too)

6.11 Αιτία:

why?, because+sub-clause

6.12 Αποτέλεσμα:

so...

6.13 Σκοπός:

to... (e.g., They did it to me)

6.14 Επικέντρωση:

about (e.g., I don' t want to talk about it), only (e.g., I only wanted to help)

7. Έννοια δείξης

7.1 Οριστική δήλωση αντικειμένων ή προσώπων:

personal pronouns (I, you, he, she, etc.), possessive adjectives (my, your, his, her, etc.) demonstrative adjectives (this, that, these, those), definite article (the), interrogative pronouns (who, what, which, whose), propword (e.g., I like the red one)

7.2 Αόριστη δήλωση αντικειμένων ή προσώπων:

indefinite article (a/an), everything, all, some, etc.

8. Λογικές έννοιες

8.1 Σκέψη:

to believe, to be sure, to know, to think

8.2 Έκφραση:

to ask, to answer, to invite, to laugh, to say, to speak, to talk, to tell, to thank, to write

3.5 Χρήσεις της γλώσσας

Ο μαθητής του δημοτικού θα πρέπει να διδαχθεί τις παραπάνω έννοιες, βάσει των οποίων θα καταλαβαίνει και θα παράγει γραπτά και προφορικά κείμενα όπως:

Σύντομες σχολικές εκθέσεις, προσωπικά σημειώματα, ημερολόγια και επιστολές, απλά κείμενα (ή αποσπάσματα κειμένων) που θα μπορούσαν να εμφανίζονται σε σχολικά βιβλία διαφόρων γνωστικών αντικειμένων ή και σε παιδικά βιβλία, σε φυλλάδια ή σε περιοδικά, κείμενα οδηγιών, κόμικς, τραγούδια, ποιήματα, αποσπάσματα παραμυθιών, αγγελίες, προσωπικούς διαλόγους, σύντομες αφηγήσεις κλπ.

Κατά την παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου ο μαθητής θα πρέπει να διδαχθεί ώστε να μπορεί να εκφράζεται με λεκτικές πράξεις όπως αυτές που αναφέρονται παρακάτω και από τις οποίες έχει δυνατότητα επιλογής ο δημιουργός του διδακτικού-μαθησιακού υλικού για την κάθε τάξη. Μετά από κάθε λεκτική πράξη παρατίθενται γλωσσικές εκφορές που αποτελούν παραδείγματα για το βαθμό της γλωσσικής δυσκολίας στην οποία θα πρέπει να εκτεθεί ο μαθητής, ανάλογα με το εκάστοτε στάδιο διδασκαλίας και μάθησης.

1) Να προσδιορίζει άτομα, αντικείμενα και πράξεις:

This (that) is a butterfly, These (those) are stars. He' s our teacher, That' s her (me, us, them, etc.) over there, We' re changing the tire.

2) Να περιγράφει άτομα, ζώα, αντικείμενα, λειτουργίες:

She' s tall, The house has a large living-room, a bedroom and a study, In the garden there are lots of pretty flowers, It works as follows: first you press the button, then..., My dog has got short legs and a long tail.

3) Να διορθώνει (θετικές και αρνητικές φράσεις).

This is her room (not mine), He isn' t watching the match, No, it isn' t, She didn' t go to school (she stayed home).

4) Να κάνει ερωτήσεις προκειμένου να βεβαιωθεί για κάτι και να απαντά ανάλογα:

Are you Tony' s brother? Yes, I am, Is this your book? No, it isn' t, Does she work here? No, she doesn' t, Was he sleeping all afternoon? No, he was playing.

5) Να ζητά και να δίνει απλές πληροφορίες:

Where are they? They aren' t here, What' s your name/ phone number? It' s.... How old is she? She' s...., When (how often) do they come here? Every Sunday, When did he see her? Where will you go? Why didn' t she come? Because she was studying, The weather will be cloudy tomorrow.

6) Να κάνει προσδιοριστικές ερωτήσεις:

Whose T-shirt is this?, Who' s this? Whose house do you like? Who' s playing the piano?.

What book are they going to buy? What film were you watching? Who took that?.

7) Να αρνείται κάτι:

(No) I' m not tired, I don' t get up early, She didn' t come in late last night, I won' t see her.

8) Να ρωτάει και να δηλώνει ικανότητα ή δυνατότητα:

Can you sing? I can see..., I can' t speak German, We could visit the museum on Monday .

9) Να προειδοποιεί κάποιον για κάτι:

Be careful, Look out.

10) Να ζητά από κάποιον να προβεί ή να μην προβεί σε μια ενέργεια:

Come here, Don' t take my pen, Go there, please.

11) Να προτείνει:

Let' s listen to the news, Why don' t we..., You could..., He should...

12) Να εκφράζει προτιμήσεις, ευχαρίστηση ή δυσαρέσκεια:

My favourite game is scrabble, This is (isn' t) very good, How nice!, Do you like sports?.
We (don' t) like museums, I love books/watching T.V. .

13) Να ευχαριστεί:

Thank you (thanks) very much.

14) Να ζητά συγγνώμη και να αποδέχεται τη συγγνώμη του άλλου:

Please excuse me, I' m sorry, That's all right, It's all right now.

15) Να χαιρετά και να αποχαιρετά:

Hello/Hi, Good morning/afternoon/evening, How are you? Fine (thanks), Bye, Good night, I'll see you, See you later.

16) Να συστήνει κάποιον και να ανταποκρίνεται σε συστάσεις:

This is Jim/Mr (Miss, Ms, Mrs) White, I'm..., My name's...

17) Να απαριθμεί:

Ten, twenty, thirty..., and...,and, First... then... then.

18) Να ανακεφαλαιώνει:

So, we've got butter and sugar.

19) Να διορθώνει κάποιο λάθος του:

It's with a C, not a K.

20) Να αναφέρει εάν γνωρίζει ή δεν γνωρίζει κάτι:

Do you know the man in the middle? We don't know them/how to...

21) Να ζητά και να δίνει την άδεια (ή να απαγορεύει) σε κάποιον να κάνει κάτι:

Can I..?, May I do/have...?, You may (not)..., She could..., Please don't..., You mustn't..., No smoking!

22) Να εκφράζει επιθυμία και να ρωτά άλλους σχετικά με τις επιθυμίες τους:

Would you like a coke/to go now? Do you want a taxi/to go for a walk?, What about some fruit?, I'd like..., He wants...

23) Να δηλώνει σκοπό v' ανακοινώνει τα σχέδιά του και να ρωτά για τους σκοπούς και τα σχέδια των άλλων:

Are you going to..., She's arriving tonight, I'll stay here, Will you drive us to the theatre?

24) Να προσκαλεί, να αποδέχεται και να αρνείται την πρόσκληση άλλων:

Would you like to...?, How about...? Yes, (No) thank you.

25) Να απαντά στο τηλέφωνο και να ζητάει κάποιον:

Hello..., This is..., I'd like to talk with, Can I speak with...

26) Να ζητά διευκρινήσεις:

Sorry, what is...?, Can you spell that, please?

27) Να συμφωνεί ή να διαφωνεί με κάτι:

I think it's a good idea, She believes I'm right, We don't agree.

28) Να ζητά και να δίνει οδηγίες:

Press the button and then..., Take the first turn on the left, Raise your arms and...

29) Να εκφράζει βεβαιότητα για κάτι και να ρωτά πόσο βέβαιος είναι κάποιος άλλος:

Are you sure about...? I believe (know/think) that..., She's absolutely right.

30) Να εκφράζει υποχρέωση και να ρωτά σχετικά:

Do we really have to go? She's got to study tonight.

31) Να ζητά και να προσφέρει βοήθεια για κάτι:

Could (can) you help me with..., I'd like to (want, could) help you with...

32) Να δηλώνει γενικές αλήθειες:

It is 0 degrees, Smokers do not live long, Bees make honey.

33) Να συγκρίνει άτομα, αντικείμενα, γεγονότα:

Boys are usually stronger than girls, People in the city are not as friendly as in the country, Yesterday's news were much better, Tomorrow's news will be the best.

34) Να αφηγείται μια εμπειρία:

As I was walking, I met an old man. He couldn't cross the street, so...

35) Να εκφράζει τα συναισθήματά του:

I'm really angry with..., I feel so unhappy about..., Dad is enthusiastic about...

4. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Η θεώρηση της γλώσσας ως κοινωνικής πράξης και όχι ως αυθύπαρκτου συστήματος εννοιών συνεπάγεται την αντίληψη ότι η επικοινωνιακή αξία μεμονωμένων φράσεων ή κειμένων καθορίζεται από την κοινωνική περίσταση την οποία εξυπηρετεί ο εκφερόμενος λόγος. Τούτο σημαίνει πως η παρουσίαση οποιουδήποτε γλωσσικού στοιχείου, με στόχο την ευαισθητοποίηση του μαθητή στην εννοιολογική του χρήση και την εξάσκησή του (προκειμένου να αναπτύξει την ικανότητα να κατανοεί και να παράγει λόγο ο οποίος υπηρετεί πραγματικές επικοινωνιακές ανάγκες) πρέπει να γίνεται στα πλαίσια ενός επικοινωνιακού γεγονότος. Δηλαδή τα γλωσσικά στοιχεία προς μάθηση πρέπει πάντοτε να εμφανίζονται χρησιμοποιούμενα μέσα σ' ένα κοινωνικά προσδιορισμένο γλωσσικό περιβάλλον. Συνεπώς, ο δάσκαλος και ο δημιουργός του διδακτικού–μαθησιακού υλικού ενός κύκλου γλωσσικών σπουδών και ειδικότερα μιας τάξης αντιμετωπίζει ερωτήματα σχετικά με το ποια γλωσσικά στοιχεία θα παρουσιάσει και πότε, αλλά ταυτόχρονα αντιμετωπίζει και ερωτήματα σχετικά με το πως θα τα παρουσιάσει. Συγκεκριμένα, αντιμετωπίζει το πρόβλημα επιλογής του περιβάλλοντος χρήσης των γλωσσικών στοιχείων. Προκειμένου να διευκολυνθεί ο υπεύθυνος για την επιλογή αυτή, παρατίθενται πιο κάτω θεματικές περιοχές από τις οποίες θα προκύψουν τα περιβάλλοντα χρήσης. Για τον ορισμό τους λαμβάνονται υπόψη οι φυσικές, ψυχοκοινωνικές και εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών 10–12 ετών, τα ενδιαφέροντά τους, καθώς και το επίπεδο της πνευματικής και της γλωσσικής τους ανάπτυξης.

Θεματικές περιοχές

1) Σχέσεις με άλλα άτομα.

– στο οικογενειακό περιβάλλον.

– στο σχολείο.
– στον άμεσο κοινωνικό χώρο.
2) Δραστηριότητες με άλλα άτομα.
– σχολικές δραστηριότητες .
– εξωσχολικές γιορτές και χοροί.
– αθλητικές δραστηριότητες.
– επισκέψεις σε μουσεία και άλλους χώρους πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
– παιχνίδια.
– χόμπυ.
– μελέτη και διάβασμα.
– εκδρομές, ταξίδια και άλλες μορφές ψυχαγωγίας
3) Σχέση με προσωπικά αντικείμενα.
– είδη ρουχισμού.
– τρόφιμα.
– είδη τεχνικού εξοπλισμού 4) Σχέση με το άμεσο περιβάλλον.
– του σπιτιού.
– του σχολείου.
– της γειτονιάς.
– του φυσικού περιβάλλοντος.
– του άμεσου κοινωνικού περιβάλλοντος 5) Γνώση του ευρύτερου περιβάλλοντος .
– γνώσεις για τη φύση (ζώα, φυτά κλπ.).
– γνώσεις γεωγραφίας, ιστορίας, φυσικής κλπ.
– γνώσεις για τα φυσικά φαινόμενα .
– γνώσεις για το κοσμικό περιβάλλον.
– γνώσεις για στοιχεία άλλων πολιτισμών (και κυρίως των αγγλόφωνων χωρών) 6) Γνώση για το διευθετημένο από τον άνθρωπο περιβάλλον.
– χώροι, σχέσεις και ρόλοι εργασίας.
– μέσα μεταφοράς.
– κοινωνικές υπηρεσίες.
– εμπειρική πραγματικότητα 7) Γνώση της τέχνης και του πολιτισμού.
– μουσική .
– λογοτεχνία: διηγήματα, παραμύθια κλπ.
– ποίηση.
– θέατρο.
– χορός.
– κινηματογράφος.

5. ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ–ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Με στόχο τη μαθησιοκεντρική προσέγγιση, οι γλωσσικές δραστηριότητες στις οποίες καλείται να διαδραματίσει κάποιο ρόλο ο μαθητής θα πρέπει να οδηγούν στη γνώση ως μαθησιακή εμπειρία. Με την έννοια αυτή αποτελούν μαθησιακές δραστηριότητες και σκόπιμο είναι να ανταποκρίνεται η κάθε μία σε ορισμένα τουλάχιστον από τα πιο κάτω κριτήρια.

5.1 Χαρακτηριστικά της μαθησιακής δραστηριότητας

– Να δημιουργεί κίνητρα για τη συμμετοχή των μαθητών στη γλωσσική δραστηριότητα.
– Να δημιουργεί συνθήκες όχι μόνο για ατομική εργασία αλλά και για συνεργασία των μαθητών κατά ζεύγη και ομάδες έτσι ώστε να δίνεται η δυνατότητα ανάπτυξης των κοινωνικών και οργανωτικών δεξιοτήτων των μαθητών.
– Να ενεργοποιεί τις διαφορετικές στρατηγικές μάθησης των μαθητών.
– Να επιτρέπει, σε ορισμένες περιπτώσεις λύσεις εξαρτώμενες από τις δεξιότητες και τις στρατηγικές του κάθε μαθητή.
– Να προσδιορίζει τις παραμέτρους που χαρακτηρίζουν το επικοινωνιακό γεγονός στο οποίο θα εμπλακούν οι μαθητές

5.2 Δομή της δραστηριότητας

Σχεδιάζοντας την κάθε δραστηριότητα, ο δημιουργός σκόπιμο είναι να έχει αποφασίσει ως προς τα εξής:

α) Ποιος είναι ο στόχος της δραστηριότητας (π.χ. για παρουσίαση ή εμπέδωση κάποιου γλωσσικού φαινομένου, για να εντοπίσει ο μαθητής την κύρια ιδέα σ' ένα κείμενο, γι /α επιλύσει κάποιο πρόβλημα κλπ.).
β) Ποιο είναι το περιεχόμενο της δραστηριότητας (π.χ. γραμματικός κανόνας, λειτουργία της γλώσσας κλπ.).
γ) Ποια διαδικασία απαιτείται για να πραγματοποιηθεί η δραστηριότητα (π.χ.με ανάκληση και μεταφορά στοιχείων που έχουν διδαχθεί, με ανάλυση δεδομένων, με βάση συγκεκριμένες δεξιότητες του μαθητή κλπ.).
δ) Κάτω από ποιες συνθήκες θα πραγματοποιηθεί η δραστηριότητα (εάν θα πραγματοποιηθεί π.χ. στην τάξη – ατομικά ή σε ομάδες, ως εργασία στο σπίτι κλπ.)

5.3 Τύποι δραστηριοτήτων

Οι τρεις βασικοί τύποι δραστηριοτήτων είναι οι εξής:

1) «Επικεντρωμένες» ασκήσεις.
Ασκήσεις με επίκεντρο το τυπικό της γλώσσας, τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση και την παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου, τις στρατηγικές επικοινωνίας που αναπτύσσει ο μαθητής.
2) Ασκήσεις σχηματοποίησης.
Ασκήσεις που σχηματοποιούν το λόγο, π.χ. σε πίνακες αντικατάστασης, αντιστοιχίσεων, κατηγοριοποιήσεων κλπ.
3) Επικοινωνιακές δραστηριότητες.
Δραστηριότητες που απαιτούν από το μαθητή (ο οποίος υποδύεται κάποιο ρόλο) να λειτουργήσει όπως θα λειτουργούσε στον εξωσχολικό κοινωνικό περίγυρο. Στα πρώτα στάδια της μάθησης οι δραστηριότητες δημιουργούν συνθήκες για παραγωγή ελεγχόμενου λόγου ενώ σε πιο προχωρημένα στάδια η παραγωγή είναι όλο και πιο ελεύθερη.

IV. Β' ΚΥΚΛΟΣ Α.Π.: ΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Προϋπόθεση για τον προσδιορισμό των σκοπών και στόχων του Α.Π. του Β' κύκλου είναι η ανάπτυξη των ικανοτήτων και η απόκτηση γνώσεων που απαιτούνται κατά τον πρώτο κύκλο σπουδών στην αγγλική γλώσσα. Για τη κατάρτισή του λαμβάνονται σοβαρά υπόψη διάφοροι παράγοντες οι οποίοι καθορίζουν τις συνθήκες διδασκαλίας και μάθησης στο γυμνάσιο, όπου το παιδί των 12 ετών έρχεται σε επαφή με μια νέα σχολική πραγματικότητα και αντιμετωπίζει μια διαφορετική εκπαιδευτική δομή στα πλαίσια της οποίας πρέπει να μάθει να λειτουργεί αποτελεσματικά. Λαμβάνονται επίσης υπόψη παράγοντες που συντελούν ή παρακωλύουν τη μάθηση κατά την περίοδο της πρώτης εφηβείας η οποία, κατά γενική ομολογία, είναι ιδιαίτερα προβληματική λόγω των βιολογικών και ψυχοσυναισθηματικών μεταβολών που υφίσταται ο νέος άνθρωπος.

1. Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ

1.1. Πνευματικοκοινωνική ανάπτυξη.

Με την είσοδό του στην εφηβεία, το παιδί ξεκινάει την πορεία του προς την ωρίμανση, η οποία του απαιτεί να επεξεργαστεί τις προεκτάσεις των εμπειριών που έχει

αποκτήσει, προκειμένου να κατανοήσει τη θέση του στον κόσμο γύρω του με σκοπό να χτίσει ένα σταθερό και οργανωμένο εγώ, βάσει μιας προσωπικής αντίληψης του εαυτού του ως ατόμου με ψυχολογική και κοινωνική υπόσταση. Η κατανόηση συνεπάγεται μια έντονη αυτοσυνείδηση , η οποία εφόσον λειτουργεί στα πλαίσια της κατακερματισμένης ύπαρξης του εφήβου έχει ως αποτέλεσμα μια εσωτερική σύγχιση που οδηγεί σε ετερόκλητες πράξεις, σε πειραματισμούς, σε αντιδράσεις και αμφισβήτηση θέσεων, καταστάσεων και πράξεων που του επιβάλλονται. Στην προσπάθειά του να καταλάβει και να αποδεχτεί τον εαυτό του, ο έφηβος αναζητά πηγές στήριξης τις οποίες συχνά τις εντοπίζει σε κοινωνικές ομάδες, η ταύτιση με τις οποίες του προκαλεί συναισθηματική ασφάλεια. Η ανάγκη αυτή τον βοηθά να στρέψει την προσοχή του από τον εαυτό του στον κοινωνικό του περίγυρο. Έτσι, σταδιακά ξεφεύγει από τον εγωκεντρισμό του και την προσέγγιση των πραγμάτων και των καταστάσεων μέσα από μια υποκειμενική οπτική. Βαδίζει συστηματικά προς μια πιο αντικειμενική αντίληψη του κόσμου γύρω του.

Με το ενδιαφέρον του στραμμένο προς τα έξω, το παιδί των 12–14 ετών αρχίζει να αναγνωρίζει, να αξιολογεί και να υιοθετεί απόψεις άλλων. Αρχίζει να μπορεί να συλλαμβάνει τη σχετικότητα των πραγμάτων, να αναλύει γεγονότα και να κατανοεί καταστάσεις που δεν έχουν άμεση σχέση με τον εαυτό του, τις προσωπικές του ανάγκες ή επιθυμίες και τις βιωματικές του εμπειρίες. Στα πλαίσια αυτά τοποθετεί τον εαυτό του σε σχέση με το τι γίνεται ή δεν γίνεται γύρω του και αρχίζει να βλέπει την ύπαρξή του σε σχέση με τον άμεσο και τον έμμεσο χωροχρόνο, ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσεται και ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το αίτιο και το αιτιατό. Βάσει των διαδικασιών αυτών αναπτύσσει σειρά προσδοκιών, τις οποίες μπορεί να μάθει να διαφοροποιεί και να αναπροσαρμόζει εφόσον τούτο είναι απαραίτητο.

Γενικότερα, το παιδί στην πρώτη εφηβεία αρχίζει να χρησιμοποιεί τη λογική που του επιτρέπει η φυσική, πνευματική του ανάπτυξη και να σκέπτεται συστηματικά προκειμένου να οργανώνει και να ταξινομεί τις πληροφορίες που συσσωρεύει, έχοντας μια ολοένα αναπτυσσόμενη περιέργεια για το νέο. Η πληροφόρηση για το στενότερο και ευρύτερο περιβάλλον του, για το πως λειτουργούν τα πράγματα και τι συνέπειες έχουν συγκεκριμένες λειτουργίες του είναι απαραίτητες για να κατανοήσει τις αρχές και τους κανόνες του κόσμου γύρω του, προκειμένου να μπορεί να μετέχει εποικοδομητικά ως μέλος μιας κοινότητας. Στην ηλικία αυτή ο νέος άνθρωπος αρχίζει να καταλαβαίνει ουσιαστικά τις αρχές του δικαίου και να του δημιουργείται έμμονη επιθυμία απόδωσης δικαιοσύνης. Αρχίζει δε να μπορεί να αξιολογεί τις πράξεις των άλλων αλλά και τις δικές του με όλο και πιο αντικειμενικά κριτήρια προκειμένου να αποφανθεί για το δίκαιο και το «σωστό». Το ποιό είναι το σωστό τον απασχολεί όλο και περισσότερο εφόσον σε αυτήν την ηλικία δοκιμάζει τις αισθητικές και ηθικές αξίες που σε νεαρότερη ηλικία αποδεχόταν χωρίς να αναρωτηθεί για αυτές. Ταυτόχρονα, προβληματίζεται για τις συνέπειες των πράξεών του και δεν εναποθέτει ευθύνες για την έκβαση των πραγμάτων σε άλλα άτομα, σε υπερφυσικές δυνάμεις ή στη μοίρα. Κατά τη δοκιμασία αυτή ο έφηβος εξελίσσεται σε έναν αυστηρότατο κριτή των πάντων με κριτήρια απόλυτα, τα οποία καθορίζονται και από τον έντονο συναισθηματισμό και το ρομαντισμό του. Σαφώς πρέπει να βοηθηθεί να γίνει περισσότερο ευέλικτος ώστε να είναι σε θέση να αποδέχεται τον εαυτό του και τους άλλους.

1.2 Ανάπτυξη γλωσσικής και επικοινωνιακής ικανότητας.

Από την προεφηβεία το παιδί αρχίζει να έχει την ικανότητα να συλλαμβάνει συμβολικές έννοιες και να καταλαβαίνει ότι ο τρόπος που ονομάζουμε τα πράγματα αποτελεί έκφραση του τρόπου με τον οποίον αντιλαμβανόμαστε την πραγματικότητα. Εξελισσόμενο, κατανοεί όλο και περισσότερο ότι οι λέξεις, ο διαφόρων τύπων συνεκτικός λόγος, οι πράξεις και τα πράγματα ανάγονται σε διαφορετικά επίπεδα του πραγματικού. Και όταν πλέον μπορεί να διακρίνει και να κατηγοριοποιεί, βάσει των επιπέδων αυτών, το παιδί αποκτά και μεγαλύτερη ελευθερία να λειτουργεί με τα σύμβολα που αποτελούν μια γλώσσα. Η έκφραση της στενότερης σχέσης του με τους συμβολισμούς φαίνεται όταν αρχίζει να ξεπερνά το στάδιο που του αρέσουν ιδιαίτερα οι ρίμες, οι παρηχήσεις, οι αναγραμματισμοί και αρέσκεται όλο και περισσότερο στους κώδικες, τα αινίγματα και την ονοματοποιία, στα ευφυολογήματα, την ειρωνία και το σαρκασμό. Βεβαίως, στα πρώτα στάδια αντιλαμβάνεται και αρέσκεται πολύ περισσότερο στο γελοίο και τη γελοιοποίηση και βρίσκει πολύ αστείο το γκροτέσκο. Όσο όμως αναπτύσσεται αντιλαμβάνεται τις λεπτότερες έννοιες του χιούμορ. Αρχίζει επίσης να μπορεί να παίζει με τις λέξεις που έχουν διπλή έννοια, να καταλαβαίνει και να παράγει διφορούμενες φράσεις, αλλά και να ερμηνεύει το τί νοούν και υπονοούν λέξεις, φράσεις και ολόκληρα κείμενα. Στην ηλικία αυτή πλέον μπορεί να καταλαβαίνει λέξεις και φράσεις από τα συμφραζόμενα, καθώς και τις διαφορετικές έννοιες που έχουν οι λέξεις και οι φράσεις χρησιμοποιούμενες σε διαφορετικά κοινωνικογλωσσικά περιβάλλοντα. Γενικότερα, έχοντας αναπτύξει συνείδηση του κοινωνικού του περιβάλλοντος και του εαυτού του μέσα σε αυτό, έχει την ικανότητα να διαφοροποιεί το λόγο του ανάλογα με την κοινωνική περίσταση και να παράγει προφορικά και γραπτά κείμενα που έχουν όχι μόνο συνέπεια και συνοχή, αλλά και είναι αποτελεσματικά σε σχέση με τον επικοινωνιακό τους στόχο. Βεβαίως, ενώ οι γνώσεις που απαιτούνται για την κατανόηση και την παραγωγή κοινωνικά προσδιορισμένου λόγου υπάρχουν, δεν μπορούν εύκολα να τις διατυπώσουν με τη μορφή κανόνων σχετικά με το τυπικό της γλώσσας και την επικοινωνιακή της χρήση. Όταν όμως οι κανόνες διατυπώνονται τους αντιλαμβάνονται και μπορούν να τους εφαρμόσουν. Με την κατάλληλη δε βοήθεια μπορούν και τα ίδια να λειτουργήσουν στο μεταγλωσσικό αυτό επίπεδο.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ – ΜΑΘΗΣΗΣ

Όπως και στο δημοτικό σχολείο, σκοπός του μαθήματος της αγγλικής γλώσσας είναι να συμβάλει στην αγωγή του παιδιού ως μαθητού και ως πολίτου, καθώς και στην περαιτέρω ανάπτυξή του ως σκεπτόμενου ατόμου με αισθητικές και ηθικές αξίες, με κοινωνικές δεξιότητες και επικοινωνιακή ικανότητα. Στα γενικά αυτά πλαίσια, η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο γυμνάσιο σκόπο έχει να βοηθήσει το μαθητή:

–να αποκτήσει γνώσεις σχετικά με τα τυπικά στοιχεία της αγγλικής καθώς και με τη χρήση της γλώσσας αυτής ως μέσου επικοινωνίας και ως κοινωνικής πράξης.

–να αναπτύξει τις κοινωνιογλωσσικές δεξιότητες που θα τον βοηθήσουν να ανταποκριθεί στις στοιχειώδεις επι-

κοινωνιακές ανάγκες που δημιουργούνται στον άμεσο κοινωνικό του περίγυρο.

Επίσης, η διδασκαλία σκοπό έχει να βοηθήσει το μαθητή, παράλληλα και συμπληρωματικά με άλλα μαθήματα:

-να εξοικειωθεί με την ίδια τη διαδικασία της μάθησης και μέσω αυτής να καλλιεργήσει τις διανοητικές και κοινωνιογλωσσικές του δεξιότητες.

- να αναπτύξει περισσότερο την ομαδική συνείδηση για να μπορεί να συνεργάζεται εποικοδομητικά με άλλα άτομα.

- να διευρύνει την αντίληψή του για τον κόσμο.

- να γίνει πιο δεκτικός σε ξένες σε αυτόν αξίες, στάσεις και κοινωνικές πράξεις.

- να συνειδητοποιήσει την άρρηκτη σχέση μεταξύ γλώσσας και πολιτισμού, γλώσσας και κοινωνίας.

- να εκτιμήσει τη σπουδαιότητα της γνώσης μιας ξένης γλώσσας σε έναν κόσμο ραγδαία μεταβαλλόμενο αλλά σταθερά αλληλοεξαρτώμενο.

3. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ανάμεσα στους σημαντικούς στόχους που πρέπει να επιτευχθούν σταδιακά και κατά τάξη είναι οι εξής:

3.1 Κατανόηση και παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου

3.1.1. Κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου.

Οι μαθητές πρέπει να μπορούν:

-να καταλαβαίνουν τις δηλούμενες και υποδηλούμενες πληροφορίες που μεταδίδονται άμεσα, χωρίς περιφράσεις.

- να καταλαβαίνουν από τα συμφραζόμενα τις πληροφορίες που μεταδίδονται έμμεσα.

- να καταλαβαίνουν τον επικοινωνιακό στόχο φράσεων και σύντομων κειμένων.

- να εντοπίζουν και να κατανοούν τις ουσιαστικότερες πληροφορίες ή τα πιο ουσιαστικά σημεία ενός γραπτού ή προφορικού κειμένου.

- να ακούνε ή να διαβάζουν ένα κείμενο και να καταλαβαίνουν το γενικό νόημά του ή να εντοπίζουν συγκεκριμένες πληροφορίες που τους αφορούν κατά περίπτωση.

- να διακρίνουν διάφορες κατηγορίες πληροφοριών: π.χ. να διακρίνουν τα γεγονότα από τις απόψεις, τις γενικές από τις ειδικές πληροφορίες κλπ.

-να αναγνωρίζουν τα λεκτικά σήματα που υποδηλώνουν την αρχή, τη συνέχιση και το τέλος ενός προφορικού ή γραπτού κειμένου.

- να συμπεραίνουν το νόημα κάποιων αγνώστων λέξεων και φράσεων σε ένα γραπτό ή προφορικό κείμενο .

- με βάση τις πληροφορίες που αντλούν από ένα γραπτό ή προφορικό κείμενο, να κάνουν κάποιες υποθέσεις, προβλέψεις και να βγάζουν κάποια συμπεράσματα.

- να ερμηνεύουν τις πληροφορίες που αντλούν από ένα κείμενο σύμφωνα με τις γενικότερες γνώσεις τους και τις εμπειρίες τους.

-να διακρίνουν τις σημασιολογικές διαφορές που προκύπτουν από τη διαφορετική διάταξη ή τη μορφή ενός κειμένου, από διαφορετικό τονισμό και επιτονισμό.

- να συνδυάζουν στοιχεία γλωσσικά και εξωγλωσσικά αλλά και παραγλωσσικά στοιχεία (όπως είναι οι χειρονομίες, οι μορφασμοί, ο επιτονισμός κλπ.) για να καταλάβουν συγκεκριμένα ή γενικά νοήματα σε ένα προφορικό ή γραπτό κείμενο.

- να ανατρέχουν σε κάποια στοιχεία που θα τους μεταδώσουν πληροφόρηση για το κείμενο χωρίς να το διαβάσουν ή να το ακούσουν (στοιχεία όπως είναι οι τίτλοι και οι υπότιτλοι, η αρίθμηση, οι πίνακες περιεχομένων κλπ.).

- να αντλεί πληροφορίες από ένα γραπτό ή προφορικό κείμενο και να τις μεταδίδει σε μορφή διαγράμματος, σχεδίου, πίνακα, γραφήματος κλπ.

3.1.2 Παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου.

Οι μαθητές πρέπει να μπορούν:

-να μεταδίδουν πληροφορίες με τρόπο άμεσο αλλά και έμμεσα όταν τούτο είναι απαραίτητο.

- να πετυχαίνουν τον επικοινωνιακό τους στόχο επιλέγοντας και χρησιμοποιώντας λόγο σωστό και κατάλληλο για την περίσταση επικοινωνίας.

- να παράγουν γραπτό ή προφορικό λόγο έχοντας προηγουμένως σχεδιάσει και οργανώσει τις πληροφορίες που σκοπεύουν να μεταδώσουν με μια λογική και συνειρμική σειρά.

- να χρησιμοποιούν σωστά συνδέσμους και συνεκτικά στοιχεία της γλώσσας όταν παράγουν προτάσεις και κείμενα, γραπτά ή προφορικά, ώστε ο λόγος τους να είναι λόγος συνειρμικός.

- να χρησιμοποιούν κάποια λεκτικά σήματα που δηλώνουν την αρχή, τη συνέχιση και το τέλος ενός γραπτού ή προφορικού κειμένου.

- να αναμεταδίδουν τις πληροφορίες που αντλούν από ένα γραπτό ή προφορικό κείμενο, επαναλαμβάνοντας ή παραφράζοντας κάποια στοιχεία που τα θεωρούν σημαντικά, κάνοντας συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο ή πλάγια αναφορά - με κάποιο σχόλιο.

- να χρησιμοποιούν τα κατάλληλα παραγλωσσικά στοιχεία που θα βοηθήσουν τη μετάδοση της πληροφορίας που θέλουν να μεταβιβάσουν.

- 3.2 Παράλληλη χρήση της Γ1 και Γ2 Οι μαθητές πρέπει να μπορούν:

-να μεταφέρουν στα ελληνικά το βασικό μήνυμα ενός προφορικού ή γραπτού αγγλικού κειμένου και αντίστροφα.

- να συζητήσουν ή να παράγουν ένα σύντομο γραπτό κείμενο στη μια γλώσσα ορμώμενοι από ένα γραπτό ή προφορικό κείμενο στην άλλη γλώσσα.

- να εντοπίσουν σε ένα κείμενο στη μια γλώσσα κάποιες πληροφορίες που αφορούν ένα συγκεκριμένο επικοινωνιακό στόχο και να τις χρησιμοποιήσουν προκειμένου να ανταποκριθούν στο στόχο τους αυτόν μιλώντας ή γράφοντας στην άλλη.

- να πληροφορηθούν για ένα θέμα ή ένα πρόβλημα μέσω ενός κειμένου στη μια γλώσσα και να αναπτύξουν το θέμα ή να αναφερθούν στο πρόβλημα, γραπτά ή προφορικά, στην άλλη γλώσσα.

- να διαβάσουν δυο παρόμοια κείμενα, το ένα στα ελληνικά και το άλλο στα αγγλικά και να μπορούν να εντοπίσουν παράλληλα ή αντικρουόμενα μηνύματα.

- να χρησιμοποιήσουν ως μοντέλο ένα κείμενο γραμμένο στη μια γλώσσα για να παραγάγουν ένα παρόμοιο κείμενο στην άλλη - πιθανώς με διαφορετικές πληροφορίες (π.χ. να χρησιμοποιήσουν ως μοντέλο τις οδηγίες για μια συγκεκριμένη λειτουργία ενός Η/Υ, γραμμένες στα αγγλικά, και να παραγάγουν στα ελληνικά οδηγίες για την αντίστοιχη λειτουργία ενός άλλου Η/Υ).

- να ερμηνεύσουν στη μια γλώσσα τον επικοινωνιακό στόχο ενός μηνύματος που μεταδίδεται ή έχει ματαδοθεί στην άλλη, μέσω γραπτού ή προφορικού λόγου.

- να μεταφέρουν από τη μια γλώσσα στην άλλη τα σχό-

λια, τις ερωτήσεις ή τη γνώμη κάποιου ατόμου.

– να εξηγήσουν στη μια γλώσσα μια ιδέα ή σύλληψη, μια υπόθεση ή μια αντίληψη που έχει διατυπωθεί στην άλλη γλώσσα.

– να μεταφέρουν από τη μια γλώσσα στην άλλη αντίστοιχες εκφράσεις, ευχές, ρητά, όρους κλπ. (με αντιστοιχία σημασιολογική και πραγματολογική).

3.4 Γλωσσικονοητικές έννοιες.

Οι μαθητές της Α', Β', και Γ' τάξης του γυμνασίου θα πρέπει να καταλαβαίνουν και να παράγουν προφορικό λόγο, σύμφωνα με τις παρακάτω έννοιες και με ορισμένες τουλάχιστον από τις υποδιαιρέσεις τους που τις ακολουθούν. Μετά από κάθε υποδιαίρεση γνωστικής έννοιας παρατίθενται γλωσσικές εκφορές ως δείγματα γραμματικών και λεξιλογικών στοιχείων που μπορεί να επιλέξει ο δημιουργός του διδακτικού–μαθησιακού υλικού για την κάθε τάξη. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν παραδείγματα για το βαθμό γλωσσικής δυσκολίας στην οποία θα πρέπει να εκτεθούν οι μαθητές, ανάλογα με το εκάστοτε στάδιο διδασκαλίας και μάθησης.

1. Υπαρκτική έννοια

Ύπαρξη ή απουσία ατόμων, αντικειμένων, γεγονότων, καταστάσεων:

there is no..., to become, to exist, to go (be) away

2.. Έννοια χώρου 2.1. Θέση ατόμων, αντικειμένων, κτιρίων και η σχέση τους στο χώρο:

nowhere, everywhere, somewhere, (not) anywhere; to have been to..., against, among, at the end of, at the side of, before.

2.2 Απόσταση σημείου από σημείο:

away (as in: It's two miles away).

2.3 Κίνηση:

to come along, to arrive, to lie down, to pass (as in: On your way, you'll pass the museum).

2.4 Κατεύθυνση της κίνησης:

straight on, across, along, past, through, towards, away from, off (as in: It's just off the highway); east, west, south, north (as in: She went south).

2.5 Σειρά αντικειμένων/ατόμων στο χώρο:

before, after (as in: B comes after A); among.

2.6 Μέγεθος:

low, high, deep, narrow, thin, thick, wide.

2.7 Μήκος:

centimetre, foot, inch, mile, yard.

2.8 Βάρος:

grams, lbs, oz; to weigh; weight.

2.9 Όγκος:

gallon, pint.

2.10 Χώρος:

room (as in: There's plenty of room here).

2.11 Θερμοκρασία:

temperature, degree, zero; cool; to boil, to burn, to freeze, to heat, to get hot/cold/warm

3. Έννοια χρόνου

3.1 Χρονική στιγμή:

at the moment, while; just (as in: We've just arrived).

3.2 Υποδιαίρεση χρόνου:

moment, second, minute, century, fortnight, season.

3.3 Χρονική ένδειξη:

soon, ago, (as in: Three years ago...), by (as in: By 2:15...), the day/year before, the day after..., the first of June (spoken), 1 June 1998 (written).

3.4 Χρονική διάρκεια:

for (as in: ... for five years), since (as in: ... since 1985), until, not till; to take (as in: It takes only ten minutes ...), to last (short/long time;) quick (as in: quick meal).

3.5 Σχέσεις προτεραιότητας και ακολουθίας:

Present perfect, Past perfect; before, already, yet, afterwards, later than.

3.6 Σχέσεις αλληλουχίας:

first, then, at the same time, when, while, as soon as, next, finally, after (wards).

3.7 Αναφορά στο μέλλον:

Present progressive (+verbs of motion); Simple present (as in: They leave tonight), soon, in, (as in: ... four weeks).

3.8 Αναφορά στο παρόν:

Present simple, Present perfect; still (as in: I'm still working).

3.9 Αναφορά στο παρελθόν:

Past simple, Past continuous; recently, lately.

3.10 Καθυστέρηση ή μη:

later (as in: My sister will be here later), delay (as in: There's been a delay of two hours).

3.11 Ταχύτητα:

miles/kilometres per hour.

3.12 Συχνότητα:

daily, weekly, monthly; times per day/week/year; several times, rarely, seldom, hardly (ever), often, frequently.

3.13 Συνέχεια:

Present progressive, Past continuous, Present perfect, (Present perfect continuous); to go on.

3.14 Αρχή:

since + NP; from (as in: We were working from morning till night).

3.15 Κατάπαυση:

to end, to finish; till, until

4. Ποσοτική έννοια

4.1 Αρίθμηση αντικειμένων και ατόμων:

ordinal numbers; another (as in: May we have another ...); about (as in: I've saved about £350.00).

4.2 Αρίθμηση ποσοτήτων:

(a) few, (a) little, much, no; (the other) half, both, each, several.

4.3 Βαθμός διαφοροποίησης ποσοτήτων:

comparative and superlative degrees of adjectives and adverbs 5. Ποιοτική έννοια

5.1 Χρώμα:

light, dark, fair, bright, dull.

5.2 Ηλικία:

child, adult, teenager, old, elderly, youth, generation.

5.3 Όραση:

NP+can (not) be seen; to watch, to see; dark, light, (in) visible.

5.4 Ακοή:

NP+can (not) be heard; sound, soft, silence, quiet.

5.5 Γεύση:

to taste (bad, nice, bitter, salty, sour, sweet); taste (tasty).

5.6 Όσφρηση:

to smell (of); smell, odour, perfume, bad, nice, (un) pleasant.

5.7 Υφή:

rough, smooth, weak.

5.8 Φυσική κατάσταση:

alive, dead, better; in (out of) order; to look (as in:You look well), to break, to cut, to (be) hurt, to fasten, to tie, to repair, to put right, to live, to die.

5.9 Ύλη:
gold, metal, cotton, leather, nylon, paper, plastic, silver, silk; wood (en), wool (en), made of...
5.10 Αποδοχή ή μη:
I cannot accept..., We're against...
5.11 Ορθότητα ή μη:
NP+should (not)/ought (not) to +VP+inf.
5.12 Επιτυχία:
to fail, to succeed, to try; failure success; (un) successful).
5.13 Χρησιμότητα:
(not) useful, useless.
5.14 Ικανότητα:
NP+will (not)/be able to
6. Έννοιες συσχετισμού δράσης/γεγονότων
6.1 Δράση:
agent in by–adjunct (passive) (e.g. It was definitely done by Bill), agent in emphatic (e.g., It was Bill who did it).
6.2 Στόχος:
objective as subject of passive (e.g., America was discovered by Columbus); facitive as subject of pasive (e.g., This church was built in the 15th century).
6.3 Διάμεσα ρήματα:
to have (as in: I'd like to have my hair cut tomorrow).
6.4 Τροπικός προσδιορισμός:
in this way, like this; by + Ving; as (as in:It's used as a bed).
6.5 Κτήση:
possessive pronouns; of–adjuncts, with (out)–adjuncts (e.g., You can't travel without a passport); to belong to..., to own, owner, own (as in: My older sister has got her own flat).
6.6 Σύζευξη και διάζευξη:
as well as, not...either.
6.7 Αιτία:
why?, because+sub–clause, as+sub–clause, since + sub – clause, the reason is...
6.8 Αποτέλεσμα:
so...that (as in: We had so much food that we could not move); the result is..., then .
6.9 Σκοπός:
in order to..., the purpose is...
6.10 Υπόθεση:
if+sub–clause
7. Έννοια δείξης
7.1 Οριστική δήλωση αντικειμένων ή προσώπων:
possessive pronouns as subject (e.g., Mine is on the table), possessive pronouns as complement (e.g., The best one is his), independent relative pronouns (e.g., what you say is true), interrogative pronoun (whom), reflexive/emphatic pronouns (myself, yourself), reciprocal pronoun (each other), proword (one, ones), substitutive verb (do) (as in: They asked me to help them, and I did).
7.2 Αόριστη δήλωση αντικειμένων ή προσώπων:
indefinite pronouns: some, somebody, nobody, everybody, everyone, someone, noone, (not) anybody/anyone, each, both, something, (not)anything, nothing, everything, all (as in: They all went home); adverbs: somewhere, nowhere, everywhere, (not) anywhere, sometimes, always, never; semi–deicties: person (as in: there are five persons present), people (as in: what do people think about it?), thing (as in: what do you call that thing)
8. Λογικές έννοιες
8.1 Σκέψη:
to be sure/certain, to hope, to remember, to think, to wonder, no doubt.
8.2 Έκφραση:
to apologize, to forbid, to recommend, to request; statement
3.5 Χρήσεις της γλώσσας
Οι μαθητές του γυμνασίου θα πρέπει να διδαχθούν τις παραπάνω έννοιες, βάσει των οποίων θα μπορούν να καταλαβαίνουν γραπτά και προφορικά κείμενα όπως: καθημερινούς διαλόγους, ειδήσεις, το δελτίο καιρού, διαφημίσεις, ανακοινώσεις, αγγελίες, οδηγίες χρήσης, εντολές, τραγούδια, προσπέκτους, σημειώματα, προσωπικές επιστολές, στήλες εφημερίδων (ειδικές στήλες ψυχαγωγίας, κόμικς, μικρές αγγελίες), ετικέτες προϊόντων, αφίσες, καταλόγους, ποιήματα, σύντομα διηγήματα, ιστορίες, απλά ή απλοποιημένα σχολικά κείμενα μαθημάτων ιστορίας, γεωγραφίας, φυσικής, κοινωνιολογίας, ψυχολογίας, κλπ. Θα πρέπει επίσης να παράγουν εύκολα γραπτά και προφορικά κείμενα. Για παράδειγμα, θα πρέπει να μπορούν: να συμπληρώσουν ένα έντυπο, να συντάξουν ένα σημείωμα ή ένα φιλικό γράμμα, να ετοιμάσουν ένα κατάλογο ή ένα πρόγραμμα, να παράγουν τίτλους και υπότιτλους, να δώσουν οδηγίες χρήσης, λειτουργίας και κατασκευής, να κρατήσουν σημειώσεις, να κάνουν διάλογο, να προβούν σε ανακοινώσεις, να πουν μια ιστορία, να εξιστορήσουν ένα γεγονός, κλπ.

Κατά την παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου οι μαθητές θα πρέπει να διδαχθούν ώστε να μπορούν να εκφράζονται με λεκτικές πράξεις όπως αυτές που αναφέρονται παρακάτω και από τις οποίες έχει δυνατότητα επιλογής ο δημιουργός του διδακτικού–μαθησιακού υλικού για την κάθε τάξη. Μετά από κάθε λεκτική πράξη παρατίθενται γλωσσικές εκφορές που αποτελούν παραδείγματα για το βαθμό της γλωσσικής δυσκολίας στην οποία θα πρέπει να εκτεθούν οι μαθητές, ανάλογα με το εκάστοτε στάδιο διδασκαλίας και μάθησης.

1) Να προσδιορίζει άτομα, αντικείμενα, και να τα περιγράφει:
This/that one, these/those ones... This table is made of marble. Her heart is made of stone.
2) Να διορθώνει (θετικές και αρνητικές φράσεις):
(No), Jill hasn't left, she's still here. He hadn't seen him. We won't be leaving soon. He hasn't even been introduced yet.
3) Να κάνει ερωτήσεις προκειμένου να βεβαιωθεί για κάτι και να απαντά ανάλογα:
Haven't you seen her yet? Of course I have. They've been working hard, haven't they? Well, so and so. We are lost, aren't we? I don't really think so. He hasn't been working at home, right? I think he has.
4) Να ζητά και να δίνει πληροφορίες:
When are you actually leaving? Tonight. How far have you got? Not very far. When was it delivered? The day before yesterday. Why did you say that Clara wasn't coming? Because I thought she was busy.
5) Να κάνει προσδιοριστικές ερωτήσεις και να απαντά ανάλογα:
What kind of soap have you been using? An anti–allergic soap. Which briefcase will you be taking with you? The black one. Who was invited to dinner? My father was. Whose article was published there last year? My mother's.

6) Να αρνείται κάτι:

I just can't (won't) do it. She's never seen a volcano. We haven't had snow in five years.

7) Να ρωτάει και να δηλώνει ικανότητα ή δυνατότητα:

I can understand Spanish, but I can't speak it well. He's unable to read yet.

8) Να προειδοποιεί κάποιον για κάτι:

Be careful! Don't cut yourself! Mind your head! If you don't study, you'll fail. When you're arrogant nobody likes you.

9) Να ζητά από κάποιον κάτι ή γενικά να ζητά από κάποιον να προβεί ή να μην προβεί σε μια ενέργεια:

We'd like something to drink. Could I have your green jacket? Please come over here. Could you please close the door? Would you mind opening the window?

10) Να προτείνει κάτι σε κάποιον και να αποδέχεται ή να αρνείται:

Shall we dance? Ok. (Maybe) we could work together on that project. That's a good idea! What about walking home? I'm too tired. We might go by train. I suppose so, why not? Why not (don't we) fly there? Let's not, It's very expensive.

11) Να δίνει την άδεια ή να απαγορεύει και να ζητά την άδεια να κάνει κάτι:

Smoking is not allowed here. Photos are not permitted in the museum. You may not use this room. People are not supposed to... Do you mind if... Is it alright if... May I...

12) Να εκφράζει επιθυμίες και να ρωτά σχετικά:

I want to buy a computer with the money I'm saving. She'd like to have her own room. May I move downstairs? Would you like to stay longer? What could we do tonight? What about that film Joe mentioned?

13) Να εκφράζει προτιμήσεις και να ρωτά σχετικά:

We'd rather stay in a less expensive hotel. I prefer/like small cities. I'd prefer some fresh orange juice. Which do you prefer? Where would you rather be/go? Tea or milk?

14) Να εκφράζει ικανοποίηση και να ρωτά σχετικά:

That's just what I wanted. These are not what I had in mind. That's not good enough. You can do better. Are you satisfied with your grades? How do you find this hotel?

15) Να δηλώνει τι του αρέσει και γενικότερα να εκφράζει ευχαρίστηση ή δυσαρέσκεια για κάτι και να ρωτά σχετικά:

I love/hate/enjoy walking. How do you like my hair? That's lovely/wonderful/great! Are you glad it happened? Well, I'm very pleased. I'm miserable with this weather. I understand. Aren't you excited about it? I could be, but I'm not. Don't you enjoy sailing?

16) Να εκφράζει ενδιαφέρον ή έλλειψη ενδιαφέροντος, να δηλώνει τι τον ενδιαφέρει και να ρωτά για τα ενδιαφέροντα άλλων:

How interesting/boring! I'm really interested in Astronomy. I'm bored (to tears). She's interested in visiting Vienna. He don't care if they travel abroad. Aren't you interested in her work?

17) Να εκφράζει ευγνωμοσύνη και να αντιδρά στην ευγνωμοσύνη που εκφράζει κάποιος:

Thank's so much. Not at all. It was so kind of you to bring me home. It was a pleasure. I really appreciate it. Don't mention it.

18) Να εκφράζει απογοήτευση:

What a shame/pity! I'm really sorry to hear you're not feeling well. If you don't come. I'll be disappointed.

19) Να ζητά συγγνώμη και να αποδέχεται τη συγγνώμη του άλλου:

I'm so sorry! It's ok. I really apologize. Be more careful next time. Please forgive me. Oh, forget it. I didn't mean it; please excuse me. It doesn't really matter.

20) Να αναμεταδίδει πληροφορίες:

She says the shop is closed. He said that it's going to cost a lot. The weather forecast is that it will be cloudy over the weekend.

21) Να συστήνει κάποιον και να ανταποκρίνεται σε συστάσεις:

Dr Short. may I introduce my father? I'd like you to meet Ms Thelma Hudson. It's nice to meet/know you. How do you do. Pleased to meet you.

22) Να αναφέρει εάν γνωρίζει ή δεν γνωρίζει κάτι ή κάποιον και να ρωτά σχετικά:

I know she did it, but I don't know why. He's gone. I know because his mother told me. Do you know why Mary hasn't arrived yet? Have you heard that Jim got first prize?.

23) Να εκφράζει έκπληξη ή την απουσία της και να ρωτά σχετικά:

What a surprise! How surprising! Fancy that! I'm not at all suprised to hear that. It doesn't surprise me that he didn't turn in his work. Aren't you surprised that we're here?

24) Να εκφράζει ελπίδα:

I (do) hope so/not. She hopes to become a doctor. We hope that he's fine.

25) Να συγχαίρει, να εύχεται, να κάνει μια πρόποση.

Congratulations! Many happy returns. Cheers. Here's to you.

26) Να εκφράζει φόβο ή ανησυχία, να καθησυχάζει κάποιον από φόβους ή ανησυχίες και να ρωτά αν κάποιος φοβάται ή ανησυχεί:

I'm afraid of them. We're frightened/scared. She's really worried about him. Don't be afraid. Don't worry. It's quite alright. Are you afraid of the dark? Are you worried about us? Is something worrying you? Is there something on your mind?

27) Να δηλώνει σκοπό, ν' ανακοινώνει τα σχέδιά του και να ρωτά για τους σκοπούς και τα σχέδια των άλλων:

I'm going to study hard for the exam. They intent to move to the States. We're thinking of driving to Thessaloniki and back to Patras. What are you about to do? Are you planning to take that computering course?.

28) Να προσκαλεί, να αποδέχεται ή να αρνείται την πρόσκληση άλλων και να ρωτά αν μια πρόσκληση έγινε δεκτή:

(How) would you like to come (sailing) with us? I'd like/love to. What about going camping this weekend? It would be nice, but I can't. (Do) have one of mine. Thanks but I'm on a diet. You must come to dinner with us. That'll be nice. With pleasure. Will you be coming to the movies after all?

29) Να συμφωνεί ή να διαφωνεί με κάτι:

I quite agree. Certainly not. You have a point there. That's not right. You're wrong there. I don't believe that this is true. Don't you agree that they're nice? The film was excellent, don't you think?

30) Να ζητά και να δίνει οδηγίες:

You take a peeled onion and... Press the playback button to play back... Adjust the volume, if needed. 3 beeps will be heard indicating the end of the last message. This unit should be connected to a power supply...

31) Να εκφράζει βαθμούς βεβαιότητας και να ρωτά

πόσο βέβαιος είναι κάποιος άλλος:

It's definitely full. She's sure that he left yesterday. I believe they won't come. I think that you have to press the button. It's not very likely, but not impossible either. This painting cannot be by Picasso. You're absolutely sure they've done it? Don't you believe that things will change?.

32) Να εκφράζει υποχρέωση, να συμβουλεύει και να ρωτά σχετικά:

We must be home before midnight. You have to fill in this form. When do we have to go? You're not supposed to do that. We shouldn't call him now. Should we go to the police? If I were you, I'd phone immediately.

33) Να ζητά και να προσφέρει βοήθεια για κάτι:

Would you mind helping me with... Allow me to help you with...

34) Να αφηγείται ένα γεγονός:

It was my birthday. My friends and family had come to the party...

35) Να διηγείται μια ιστορία:

He had no other sister but Anna. She was only five when he went off to college. She cried for days and then stopped talking about him. She never referred to him by name or otherwise. When he came home for Christmas she hid in her room. He went up, opened the door quietly and started looking. He found her in the closet with a sheet over her head...

4. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Η θεώρηση της γλώσσας ως κοινωνικής πράξης και όχι ως αυθύπαρκτου συστήματος εννοιών συνεπάγεται την αντίληψη ότι η επικοινωνιακή αξία μεμονωμένων φράσεων ή κειμένων καθορίζεται από την κοινωνική περίσταση την οποία εξυπηρετεί ο εκφερόμενος λόγος. Τούτο σημαίνει πως η παρουσίαση οποιουδήποτε γλωσσικού στοιχείου, με στόχο την ευαισθητοποίηση του μαθητή στην εννοιολογική του χρήση και την εξάσκησή του (προκειμένου να αναπτύξει την ικανότητα να κατανοεί και να παράγει λόγο ο οποίος υπηρετεί πραγματικές επικοινωνιακές ανάγκες) πρέπει να γίνεται στα πλαίσια ενός επικοινωνιακού γεγονότος. Δηλαδή, τα γλωσσικά στοιχεία προς μάθηση πρέπει πάντοτε να εμφανίζονται χρησιμοποιούμενα μέσα σ' ένα κοινωνικά προσδιορισμένο γλωσσικό περιβάλλον. Συνεπώς, ο δάσκαλος και ο δημιουργός του διδακτικού–μαθησιακού υλικού ενός κύκλου γλωσσικών σπουδών και ειδικότερα μιας τάξης αντιμετωπίζει ερωτήματα σχετικά με το ποιά γλωσσικά στοιχεία θα παρουσιάσει και πότε, αλλά ταυτόχρονα αντιμετωπίζει και ερωτήματα σχετικά με το πώς θα τα παρουσιάσει. Συγκεκριμένα, αντιμετωπίζει το πρόβλημα επιλογής του περιβάλλοντος χρήσης των γλωσσικών στοιχείων. Προκειμένου να διευκολυνθεί ο υπεύθυνος για την επιλογή αυτή, παρατίθενται πιο κάτω θεματικές περιοχές από τις οποίες θα προκύψουν τα περιβάλλοντα χρήσης. Για τον ορισμό τους λαμβάνονται υπόψη οι φυσικές, ψυχοκοινωνικές και εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών 12–14 ετών, τα ενδιαφέροντά τους, καθώς και το επίπεδο της πνευματικής και της γλωσσικής τους ανάπτυξης.

Θεματικές περιοχές

1) Σχέσεις με άλλους (άμεση, διαπροσωπική επαφή και έμμεση, μέσω γραπτού λόγου).
- στο οικογενειακό περιβάλλον.
- στο σχολείο.
- στον άμεσο κοινωνικό χώρο.
- στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο.
- σε άλλες χώρες

2) Δραστηριότητες με άλλα άτομα.
- σχολικές δραστηριότητες.
- εξωσχολικές γιορτές και χοροί.
- αθλητικές δραστηριότητες.
- επισκέψεις σε μουσεία και άλλους χώρους πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
- αγορές και άλλες καθημερινές δραστηριότητες.
- χόμπυ.
- μελέτη και διάβασμα.
- εκδρομές, ταξίδια και άλλες μορφές ψυχαγωγίας.
- έξοδοι για φαγητό.

3) Σχέση με προσωπικά αντικείμενα.
- είδη ρουχισμού .
- τρόφιμα.
- είδη τεχνικού εξοπλισμού

4) Σχέση με το άμεσο περιβάλλον.
- του σπιτιού .
- του σχολείου.
- της γειτονιάς.
- του φυσικού περιβάλλοντος.
- του κοινωνικού περιβάλλοντος.
- του πολιτικού περιβάλλοντος

5) Γνώση του ευρύτερου περιβάλλοντος.
- γνώσεις για τη φύση.
- γνώσεις γεωγραφίας, ιστορίας, φυσικής, χημείας, ψυχολογίας, κλπ.
- γνώσεις για τα φυσικά φαινόμενα.
- γνώσεις για το κοσμικό περιβάλλον.
- γνώσεις για στοιχεία άλλων πολιτισμών (και κυρίως των αγγλόφωνων χωρών)

6) Γνώση για το διευθετημένο από τον άνθρωπο περιβάλλον.
- χώροι, σχέσεις και ρόλοι εργασίας.
- μέσα μεταφοράς.
- κοινωνικές υπηρεσίες.
- εμπειρική πραγματικότητα

7) Γνώση της τέχνης και του πολιτισμού.
- μουσική .
- λογοτεχνία: διηγήματα, ποιήματα, μύθους, αυτοβιογραφίες κλπ.
- θέατρο.
- χορός.
- κινηματογράφος.

5. ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ – ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Με στόχο τη μαθησιοκεντρική προσέγγιση, οι γλωσσικές δραστηριότητες στις οποίες καλείται να διαδραματίσει κάποιο ρόλο ο μαθητής θα πρέπει να οδηγούν στη γνώση ως μαθησιακή εμπειρία. Με την έννοια αυτή αποτελούν μαθησιακές δραστηριότητες και σκόπιμο είναι να ανταποκρίνεται η κάθε μία σε ορισμένα τουλάχιστον από τα πιο κάτω κριτήρια.

5. 1 Χαρακτηριστικά της μαθησιακής δραστηριότητας

– Να δημιουργεί κίνητρα για τη συμμετοχή των μαθητών στη γλωσσική δραστηριότητα.

– Να δημιουργεί συνθήκες όχι μόνο για ατομική εργασία αλλά και για συνεργασία των μαθητών κατά ζεύγη και ομάδες έτσι ώστε να δίνεται η δυνατότητα ανάπτυξης των κοινωνικών και οργανωτικών δεξιοτήτων των μαθητών.

–Να ενεργοποιεί τις διαφορετικές στρατηγικές μάθησης των μαθητών.

–Να επιτρέπει σε διαφορετικούς μαθητές να ανταπο-

κριθούν ανάλογα με το επίπεδο των γνώσεών τους, των δεξιοτήτων τους, του ύφους τους και τους εκάστοτε στόχους τους.

-Να επιτρέπει, σε ορισμένες περιπτώσεις, απαντήσεις εξαρτώμενες από τις δεξιότητες και τις στρατηγικές του κάθε μαθητή.

-Να προσδιορίζει τις παραμέτρους που χαρακτηρίζουν το επικοινωνιακό γεγονός στο οποίο θα εμπλακούν οι μαθητές.

-Να επιτρέπει συναξιολόγηση από το μαθητή και τον καθηγητή, προσφέροντας ευκαιρίες για προβληματισμό και ανατροφοδότηση της γνώσης.

-Να δίνει τη δυνατότητα για χρήση της γλώσσας στα τρία επίπεδα: α) το διαπροσωπικό (για ανταλλαγή απόψεων, πληροφοριών, ιδεών και συναισθημάτων) β) το πληροφοριακό (για εντοπισμό πληροφοριών από πηγές όπως π.χ. βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, επιγραφές, ταινίες, κλπ.) και γ) το αισθητικό (για να απολαμβάνει το κείμενο που ακούει ή διαβάζει και να ανταποκρίνεται με δημιουργική και παραγωγική χρήση της γλώσσας).

5. 2 Σκοπός της μαθησιακής δραστηριότητας

Οι γλωσσικές δραστηριότητες σκόπιμο είναι να δημιουργούν συνθήκες για:

-εξερεύνηση της γλώσσας και των γνώσεων του μαθητή.

- κριτική στάση απέναντι στη γλώσσα, απέναντι σε απόψεις, στάσεις και συμπεριφορές άλλων, καθώς και απέναντι στη διαδικασία της διδασκαλίας.

- προβληματισμό και δημιουργική ανταπόκριση.

- αλληλεπίδραση και αλληλεξάρτηση ανάμεσα στους μαθητές μεταξύ τους, ανάμεσα στον καθηγητή και τους μαθητές, ανάμεσα στις πηγές της γνώσης και των δραστηριοτήτων μαθησιακής διαδικασίας.

5. 3 Δομή της δραστηριότητας

Σχεδιάζοντας την κάθε δραστηριότητα, ο δημιουργός σκόπιμο είναι να έχει αποφασίσει ως προς τα εξής:

α) Ποιος είναι ο στόχος της δραστηριότητας (π.χ. για παρουσίαση ή εμπέδωση κάποιου γλωσσικού φαινομένου, για να εντοπίσει ο μαθητής την κύρια ιδέα σ' ένα κείμενο, για να επιλύσει κάποιο πρόβλημα κλπ.).

β) Ποιο είναι το περιεχόμενο της δραστηριότητας (π.χ. γραμματικός κανόνας, λειτουργία της γλώσσας κλπ.).

γ) Ποια διαδικασία απαιτείται για να πραγματοποιηθεί η δραστηριότητα (π.χ. με ανάκληση και μεταφορά στοιχείων που έχουν διδαχθεί, με ανάλυση δεδομένων, με βάση συγκεκριμένες δεξιότητες του μαθητή κλπ.).

δ) Κάτω από ποιες συνθήκες θα πραγματοποιηθεί η δραστηριότητα (εάν θα πραγματοποιηθεί π.χ. στην τάξη - ατομικά ή σε ομάδες, ως εργασία στο σπίτι κλπ.)

5. 4 Τύποι δραστηριοτήτων

Οι τρεις βασικοί τύποι δραστηριοτήτων είναι οι εξής:

1) «Επικεντρωμένες» ασκήσεις.

Ασκήσεις με επίκεντρο το τυπικό της γλώσσας, τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση και την παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου, τις στρατηγικές επικοινωνίας που αναπτύσσει ο μαθητής.

2) Ασκήσεις σχηματοποίησης.

Ασκήσεις που σχηματοποιούν το λόγο, π.χ. σε πίνακες αντικατάστασης, αντιστοιχίσεων, κατηγοριοποιήσεων κλπ.

3) Επικοινωνιακές δραστηριότητες.

Δραστηριότητες που απαιτούν από το μαθητή (ο οποίος υποδύεται κάποιο ρόλο) να λειτουργήσει όπως θα λειτουργούσε στον εξωσχολικό κοινωνικό περίγυρο. Στα πρώτα στάδια της μάθησης οι δραστηριότητες δημιουργούν συνθήκες για παραγωγή ελεγχόμενου λόγου ενώ σε πιο προχωρημένα στάδια η παραγωγή είναι όλο και πιο ελεύθερη.

V. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η αξιολόγηση ενός Α.Π. είναι μια διαδικασία που βοηθά τη συνεχή αναμόρφωση και βελτίωσή του, βάσει των εκπαιδευτικών και κοινωνικών αναγκών - όπως αυτές διατυπώνονται και αναδιατυπώνονται από την πολιτεία. Βοηθά επίσης την προσπάθεια συνεχούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών που καλούνται να εφαρμόσουν το Α.Π., αλλά και την προσπάθεια κατασκευής κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού. Και είναι γεγονός ότι τα τρία αυτά επίπεδα είναι άρρηκτα συνδεδεμένα εφόσον η αποτελεσματικότητα ενός Α.Π. σχετίζεται, μεταξύ άλλων, με τα εξής:

- Το επίπεδο και το βαθμό στήριξης του εκπαιδευτικού και του μαθητή που μετέχει στις διαδικασίες που καθορίζει το Α.Π.

- Την ικανότητα (και προθυμία) του εκπαιδευτικού να υιοθετήσει μια θετική στάση απέναντι στο Α.Π., το οποίο πρέπει να εφαρμοστεί αφού λάβει υπόψη τις συγκεκριμένες συνθήκες των τάξεων τις οποίες διδάσκει.

- Την καταλληλότητα του διδακτικού-μαθησιακού υλικού που χρησιμοποιείται - δηλαδή κατά πόσον το υλικό υλοποιεί τους σκοπούς και στόχους του Α.Π.

Το παρόν Α.Π. αποτελεί μια ανανεωμένη μορφή του Α.Π. του 1983, το οποίο δεν αξιολογήθηκε συστηματικά ώστε τα πορίσματα να αποτελέσουν τις βάσεις για την αναθεώρησή του. Επίσης, το παλαιότερο αυτό πρόγραμμα, που έγινε έναυσμα για την κατασκευή νέου εκπαιδευτικού υλικού, δεν στηρίχτηκε με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που κλήθηκαν να το εφαρμόσουν. Συνεπώς, δεν θα μπορούσε και να κριθεί η αποτελεσματικότητά του. Ο βασικότερος λόγος που θεωρήθηκε απαραίτητη η αναμόρφωσή του ήταν ότι το παλαιό Α.Π. ήταν διαμορφωμένο για τις σπουδές στην αγγλική γλώσσα των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ενώ τώρα η πολιτεία επέλεξε, λόγω των κοινωνικών αναγκών, να εισάγει το μάθημα της αγγλικής γλώσσας και στο δημοτικό σχολείο. Το νέο αυτό πρόγραμμα σκόπιμο είναι να στηριχτεί, κυρίως με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και τη δημιουργία κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού, αλλά και να αξιολογηθεί. Η αξιολόγηση θα πρέπει να είναι συνεχής και περιοδική. Θα μπορούσε όμως να υπάρξει και μια «τελική» αξιολόγηση, η οποία θα διενεργείτο στο τέλος της πρώτης εφαρμογής του προγράμματος, από ομάδα ειδικών (δηλαδή, στη προκειμένη περίπτωση, μετά από έξη χρόνια.).

1. 1 Κύριοι στόχοι της αξιολόγησης

Ανάμεσα στους βασικούς στόχους της αξιολόγησης του Α.Π. είναι οι ακόλουθοι:

α. Στήριξη μακρόπνοων βελτιώσεων του Α.Π. ως προς την καταλληλότητά του αφενός για την επίτευξη των σκοπών που το ίδιο θέτει και αφετέρου για την επίτευξη γενικότερων εκπαιδευτικών και κοινωνικών στόχων.

β. Η εκτίμηση των στοιχείων εκείνων που ανταποκρίνο-

νται ή δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες των εκπαιδευτικών και μαθητών που το χρησιμοποιούν.

γ. Η παροχή ευκαιριών για τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση των εκπαιδευτικών.

1. 2 Αντικείμενο και πορεία της αξιολόγησης

Το τι αξιολογείται κάθε φορά έχει σχέση με συγκεκριμένα ερωτήματα που θέτει ο αξιολογητής, προκειμένου να αντλήσει πληροφόρηση για ένα συγκεκριμένο ζήτημα που ενδιαφέρει ένα συγκεκριμένο κοινό. Ένα γενικό ερώτημα του τύπου «Είναι αποτελεσματικό το Α.Π. ή όχι;» είναι μόνο αναξιόπιστο, αλλά επίσης δεν μπορεί να απαντηθεί. Αποτελεσματικό ως προς τι; Αποτελεσματικότητα ποιού συντελεστή και ποιας μεταβλητής του Α.Π.; Αντίθετα, θα μπορούσε κανείς να θέσει συγκεκριμένα ερωτήματα του τύπου: «Τα στοιχεία της γνώσης και οι επικοινωνιακές δεξιότητες με βάση τα οποία τίθενται οι στόχοι του Α.Π. ανταποκρίνονται στις μακροπρόθεσμες ανάγκες των μαθητών;» ή «Είναι διαμορφωμένο και διατυπωμένο το Α.Π. με τρόπο ώστε να αποτελεί χρήσιμο οδηγό για τα άτομα τα οποία θα το χρησιμοποιήσουν ως οδηγό τους;» Από τη στιγμή που διατυπώνεται το συγκεκριμένο ερώτημα, το οποίο ταυτόχρονα αποτελεί και το στόχο της αξιολόγησης, πρέπει να καθοριστεί η μέθοδος με την οποία θα διερευνηθεί το ερώτημα, τα εργαλεία και το πεδίο διερεύνησης. Πριν γίνει η συλλογή των σχετικών πληροφοριών θα πρέπει να έχει οριστεί και ο τρόπος ανάλυσης και κατηγοριοποίησής τους, προκειμένου να είναι εφικτή και αξιόπιστη η ερμηνεία των πληροφοριών. Σε γενικές γραμμές, τα δεδομένα που θα καθορίσουν το αντικείμενο και την πορεία της αξιολόγησης είναι τα εξής:

α) Ο σκοπός και οι στόχοι της αξιολόγησης.

β) Τα κριτήρια της αξιολόγησης.

γ) Τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση.

δ) Σε ποιόν απευθύνεται η αξιολόγηση.

ε) Ποιός διενεργεί την αξιολόγηση.

στ) Πώς θα χρησιμοποιηθούν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ

Στα πλαίσια της αξιολόγησης του Α.Π., της αξιολόγησης του διδακτικού–μαθησιακού υλικού που χρησιμοποιείται σε ένα πρόγραμμα, καθώς και της (αυτο)αξιολόγησης του εκπαιδευτικού, είναι αυτονόητη και η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή. Η επίδοση του μαθητή συνήθως ελέγχεται από τον εκπαιδευτικό ο οποίος θέτει κάποια κριτήρια και ακολουθεί κάποιες διεργασίες προκειμένου να εκτιμήσει το βαθμό στον οποίο οι γνώσεις και δεξιότητες που έχουν αναπτύξει οι μαθητές ανταποκρίνονται στους στόχους του Α.Π., του προγράμματος της τάξης, του μαθήματος ή μέρος αυτού. Ουσιαστικά, πρόκειται για μια διαπίστωση και περιγραφή της απόδοσης του μαθητή σε σχέση με το συγκεκριμένο αντικείμενο. Οι διαπιστώσεις αποτελούν ή πρέπει να αποτελούν και βασικό δείκτη για την «επίδοση» του εκπαιδευτικού (της διδακτικής μεθοδολογίας και τεχνικών που ακολούθησε, των επικοινωνιακών του στρατηγικών, της παιδαγωγικής του προσέγγισης κλπ.) Επίσης, οι διαπιστώσεις προσφέρουν στοιχεία χρήσιμα για την αξιολόγηση του μαθησιακού υλικού αλλά και διάφορων συντελεστών του Α.Π.

2. 1 Μέθοδος αξιολόγησης

Η μέθοδος αξιολόγησης της επίδοσης του μαθητή ορίζεται αφενός από την εκπαιδευτική φιλοσοφία του Α.Π. και αφετέρου από το γενικό σκοπό και τους γενικούς στόχους της διδασκαλίας και μάθησης, όπως διατυπώνονται στο Α.Π. Στην προκειμένη περίπτωση, το Α.Π. χαρακτηρίζεται ως μαθησιοκεντρικό και συνεπώς η αξιολόγηση συνίσταται σε μια προσπάθεια εκτίμησης της συμμετοχής του μαθητή στην εκπαιδευτική πράξη. Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκεται να διαπιστωθεί αφενός ο τρόπος με τον οποίο συμμετέχει ο μαθητής και αφετέρου το αποτέλεσμα της συμμετοχής αυτής – εάν δηλαδή ο μαθητής διαπαιδαγωγείται και κοινωνικοποιείται σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Α.Π. και εάν αναπτύσσει τη στοιχειώδη επικοινωνιακή ικανότητα όπως περιγράφεται στο Α.Π. Βεβαίως, είναι δύσκολο να αξιολογήσει κανείς την επικοινωνιακή ικανότητα του μαθητή, εφόσον η επικοινωνιακή ικανότητα δεν υπόκειται σε άμεση αξιολόγηση. Μέσω της απόδοσης των μαθητών όμως μπορεί να εκτιμηθούν επίπεδα επικοινωνιακής ικανότητας τα επίπεδα αυτά αφορούν τη γλώσσα ως σύστημα που διέπεται από κανόνες περί των τυπικών της στοιχείων και από κανόνες χρήσης. Γνώση των κανόνων αυτών επιτρέπει την κατανόηση και την παραγωγή λόγου ορθού και συνεκτικού, αλλά και κατάλληλου για την εκάστοτε επικοινωνιακή περίσταση.

2. 2 Τρόποι αξιολόγησης

Ανάμεσα στους πιο χρήσιμους τρόπους για συνεχή και περιοδική εκτίμηση της επίδοσης των μαθητών αναφέρονται οι εξής:

2.2.1. Παρατήρηση της απόδοσης των μαθητών στις μαθησιακές δραστηριότητες από τον εκπαιδευτικό, το μαθητή ή και τους δύο. Τα στοιχεία που παρατηρούνται (και που προκύπτουν είτε από προκαθορισμένα κριτήρια είτε από μια ιμπρεσιονιστική αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας) μπορούν να καταγράφονται σε μιας μορφής ημερολόγιο. Η καταγραφή μπορεί να γίνεται συγχρόνως ή αφού τελειώσει το μάθημα. Μια πιο συστηματική παρατήρηση με προκαθορισμένα κριτήρια μπορεί να γίνει με τη βοήθεια προκατασκευασμένων καταλόγων.

2.2.2. Συνεργασία μαθητών ανά δύο για να καταγράψουν συγκεκριμένες αντιδράσεις τους με αφορμή μια συγκεκριμένη μαθησιακή δραστηριότητα στην οποία συμμετέχουν. Π.χ., εάν τους προκάλεσε κάποιο ενδιαφέρον, τί είδος βοήθειας χρειάστηκαν, σε τί στοιχείο δεν μπόρεσαν να ανταποκριθούν με ευκολία, τον τρόπο που δούλεψαν, κλπ. Η καταγραφή μπορεί να γίνει συστηματικά με τη βοήθεια προκατασκευασμένου ερωτηματολογίου.

2.2.3. Τήρηση φακέλλου (dossier) προόδου από τον μαθητή, τον εκπαιδευτικό ή την τάξη, όπου καταγράφονται συγκεκριμένα επιτεύγματα και προβλήματα.

2.2.4 Ο συνηθέστερος βέβαια από τους τρόπους είναι η εξέταση με διαφόρων ειδών τεστ τα οποία στοχεύουν στη διάγνωση των επιτευγμάτων και των αδυναμιών των μαθητών. Για την κατασκευή των τεστ πρέπει βεβαίως να λαβαίνονται υπόψη οι εκπαιδευτικές αρχές και οι μαθησιακοί στόχοι όπως αυτοί διατυπώνονται στο Α.Π.

Άρθρο 2

Το αναλυτικό πρόγραμμα της Αγγλικής Γλώσσας των Α', Β' και Γ' τάξεων του Γυμνασίου, όπως αυτό ορίζεται στις διατάξεις των άρθρων 2, 3 και 4 του Π.Δ/τος 438/85 (ΦΕΚ

158 Α) εξακολουθεί να ισχύει για τις περιπτώσεις των μαθητών οι οποίοι προέρχονται από Δημοτικά στα οποία δεν διδάσκεται το μάθημα της Αγγλικής Γλώσσας.

Άρθρο 3

Το παρόν Διάταγμα ισχύει από το σχολικό έτος 1995–96.

Στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος.

Αθήνα, 12 Ιανουαρίου 1996

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 • ΑΘΗΝΑ 104 32 • TELEX 223211 YPET GR • FAX 52 34 312

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ Σολωμού 51		**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ** ΠΩΛΗΣΗΣ Φ.Ε.Κ.		
Πληροφορίες δημοσιευμάτων Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	5225761	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	(031)	423955
	5230841	25ης Μαρτίου 21 Τ.Κ. 541 00		423956
Πληροφορίες δημοσιευμάτων λοιπών ΦΕΚ	5225713	ΠΕΙΡΑΙΑΣ		4136402
	5249547	Νικήτα 6-8 Τ.Κ. 185 31		4171307
Πώληση Φ.Ε.Κ.	5239762	ΠΑΤΡΑ	(061)	271249
Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.	5248141	Κορίνθου 327 Τ.Κ. 262 23		224581
Βιβλιοθήκη παλαιών Φ.Ε.Κ.	5248188	ΙΩΑΝΝΙΝΑ		
Οδηγίες για δημοσιεύματα Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	5248785	Διοικητήριο Τ.Κ. 454 44	(0651)	21901
Εγγραφή Συνδρομητών Φ.Ε.Κ. και		ΚΟΜΟΤΗΝΗ	(0531)	22637
αποστολή Φ.Ε.Κ. με πληρωμή μέσω Δ.Ο.Υ.	5248320	Δημοκρατίας 1 Τ.Κ. 691 00		26522

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
- Μέχρι 16 σελίδες 100 δρχ.
- Από 16 σελίδες και άνω προσαύξηση 100 δρχ. ανά 8σέλιδο ή μέρος αυτού

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Κ.Α.Ε. Προϋπολογισμού 2531	Κ.Α.Ε. εσόδου υπέρ ΤΑΠΕΤ 3512
Α' (Νόμοι, Π.Δ., Συμβάσεις κτλ.)	30.000 δρχ.	1.500 δρχ.
Β' (Υπουργικές αποφάσεις κτλ.)	50.000 »	2.500 »
Γ' (Διορισμοί, απολύσεις κτλ. Δημ. Υπαλλήλων)	10.000 »	500 »
Δ' (Απαλλοτριώσεις, πολεοδομία κτλ.)	50.000 »	2.500 »
Αναπτυξιακών Πράξεων (Τ.Α.Π.Σ.)	25.000 »	1.250 »
Ν.Π.Δ.Δ. (Διορισμοί κτλ. προσωπικού ΝΠΔΔ)	10.000 »	500 »
Παράρτημα (Πίνακες επιτυχόντων διαγωνισμών)	5.000 »	250 »
Δελτίο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Δ.Ε.Β.Ι.)	10.000 »	500 »
Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (Α.Ε.Δ.)	3.000 »	150 »
Ανωνύμων Εταιρειών & Ε.Π.Ε.	150.000 »	7.500 »
Προκηρύξεων Α.Σ.Ε.Π.	10.000 »	500 »
ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΤΕΥΧΗ ΕΚΤΟΣ Α.Ε. & Ε.Π.Ε.	120.000 »	6.000 »

* Οι συνδρομές του εσωτερικού προπληρώνονται στα Δημόσια Ταμεία που δίδουν αποδεικτικό είσπραξης (διπλότυπο) το οποίο με τη φροντίδα του ενδιαφερομένου πρέπει να στέλνεται στην Υπηρεσία του Εθνικού Τυπογραφείου.
* Οι συνδρομές του εξωτερικού είναι διπλάσιες των παραπάνω αναφερομένων και μπορεί να στέλνονται με επιταγή και σε ανάλογο συνάλλαγμα στο Διευθυντή Οικονομικού του Εθνικού Τυπογραφείου.
* Η πληρωμή του ποσοστού του ΤΑΠΕΤ που αντιστοιχεί σε συνδρομές, εισπράττεται στην Αθήνα από το Ταμείο του ΤΑΠΕΤ (Καποδιστρίου 34 - Αθήνα) και στις άλλες πόλεις από τα Δημόσια Ταμεία.
* Οι συνδρομητές του εξωτερικού μπορούν να στέλνουν το ποσό του ΤΑΠΕΤ μαζί με το ποσό της συνδρομής.
* Οι Δήμοι και οι Κοινότητες πληρώνουν το μισό χρηματικό ποσό της συνδρομής και ολόκληρο το ποσό υπέρ του ΤΑΠΕΤ.
* Η συνδρομή ισχύει για ένα χρόνο, που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου. Δεν εγγράφονται συνδρομητές για μικρότερο χρονικό διάστημα.
* Η εγγραφή ή ανανέωση της συνδρομής πραγματοποιείται το αργότερο μέχρι τον Μάρτιο κάθε έτους.
* Αντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές επιταγές και χρηματικά γράμματια δεν γίνονται δεκτά.

Οι υπηρεσίες κοινού λειτουργούν καθημερινά από 08.00' έως 13.00'

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ